

ERDÉLYI LAPOK

Főszerkesztő:
DR. PAÁL ÁRPÁD

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea-Nagyvárad, Str. Reg. Carol 5. ■ Telefon 27 és 93
(volt Szilágyi Dezső-ucca)
Előfizetési árak: Egész évre 1000, félévre 500, negyedévre 260, egy hóra 90 Lej.

Főmunkatárs:
DR. GYÁRFÁS ELEMÉR

Kutyakötelesség

(S) Feljegyezte a történelem, hogy Itáliában a XV. század legvégén kegyetlen gazdasági válság pusztított. Különösen a kézműveseket sújtotta a pénznek, a keresetnek nagy hiánya. Az arany, a középkornak legfőbb fizetési eszköze eltűnt a forgalomból szinte teljesen. A pénznek a sáfárai és kormányzói egyre inkább az uzsorások lettek, mint inségek idején mindig. A kamat nőtt, egyre nőtt, a munkás kézművesek ereje pedig egyre fogyott. Szent borzalommal írja Henry Reverdy, hogy ezidőtájt Itália városaiban a negyven százalékos is elérte a kamat s ezt azokban a régi időkben még uzsorának hívták. S lázadoztak ellene, mert akkor még nem voltak annyira elterjedve a közgazdasági elméletek, melyek később az uzsorának is közéleti, sőt tudományos ruhát tudtak szabni. A szegénység pedig csak nyögött és sóhajtozott, mert az uzsora már akkor is a törvények és a közrend védelme alatt állott.

Akkoriban történt azonban, hogy egy szegény kolduló barát, bizonyos Bernardino de Feltra a gyöttrődő szegénység mellé állott. S mert azokban az időkben az emberek még felette együgyűek voltak, a barát egyszerű szavai igen nagy hatást értek el. Nem tudott szólni persze a kereslet és kínálat örök törvényeiről, sem a kereslet elapadásának politikai és gazdasági okairól, melyeket oly izgalmas érdekességgel tudnak kifejteni a XX. század közgazdaszai még ködbe vesző távoli korokat illetően is, a mai bajokról nem is szólva. Arról beszélt

tehát egyszerűen és együgyűen, amit látott és érzett. Cremona templomainak szöszékeiről szólott s ilyeneket mondott az uzsorásokról, az akkori idők bankárjairól és pénzügyi szakférfiairól: „Ők fojtják meg a szegény embert s a szegénységen hízalják magukat. Hogyan maradhatnék néma ilyenek láttán, — én, aki a szegények alamiznájából élek? A kutyák is megvédik azokat, akik a kenyeret adják nekik. S én, akit szegények tartanak el, hallgassak? A kutyák védik az ő uraikat és én ne ugassak, amikor Krisztus igazi barátainak sorsa forog kockán?”

Persze ez s a műveletlen, goromba barátoknak ehhez hasonló mondásai, melyeket szintén feljegyezt a történelem, igen nyers és főleg tudománytalan dolgok. Mentségükre nem is lehet felhozni mást, mint ennek az elmaradt kornak faragatlan erkölceit. Nem is mernék a cremonai kolduló barátnak működésével példalózni, ha ezekkel a dörgelemekkel megelégedett volna. Az igazság azonban az, hogy nem elégedett meg ennyivel. Minden együgyűsége és faragatlansága mellett nyilván tudta, hogy a szó csak az eső és a napsütés: a vetést, mely a szavak és biztatások nyomában sarjadzik és olykor termést is hozhat, előbb tettekkel kell munkálni. S ezert is cselekedett. Megvetette az alapját az első Mons Pietatis-nak, a kegyesség első dombjának. S a korszerű alapítást rohamosan követte a többi Montes Pietatis, az 1484 és 1492 évek között eltelt idő alatt, nem keve-

sebb, mint tizennégy esztendő, számszerint huszonkettő.

Latin országokban a zálogházat ma is mont de piété-nek, monte de pieta-nak, monte de pietate-nek hívják. A haladás, a dicsőséges uralma azonban mennyire mást csinált az együgyű kolduló barátnak szép nevű intézményéből! A Kegyesesség Dombjából, hová az uzsorás karmai elől menekült a szegénység, szeliden világító multjának nagy csufságára az uzsorások szemétdombja lett.

Akkor, amikor megszületett, különös és csodálatos intézmény volt: a kamatmentes néphitelnek szervezője és elosztója. A kézművességnek felvirágoztatója, az uzsorások hatalmának megtörője, a válság csodaszere.

Kamatmentes néphitel, — erről természetesen manapság nem lehet szó. Hogyan is lehetne? Ki elégednék meg azzal, hogy a pénze ne hozzon kis munkanélküli jövedelmet, melyet más szerez meg? Ki volna hajlandó a kisebb vagy nagyobb, öröklött vagy megszerzett tőkét, olyasvalamének tekinteni, mint a házat, amiben lakik, vagy kicsiny virágos kertjét, amelyben sétálgat? Tartaléknak szóval, mely jó, hogy van s különösen jó lesz akkor, amikor már nem tud majd dolgozni, a mindennapit kezéneket vagy szellemének munkájával megkeresni. Ilyesmi, persze, ma nem lehetséges. Ez lenne az igazi együgyűség, ma ilyesmire beszélni. Ebben a gyönyörű társadalmi rendben, amelyben az ügynök mindig több, mint maga az ügy, s akkor is bődölgül, él és virul, ha az ügy hervadozik.

Lehetséges azonban a szövetkezést. A törvény is megengedi, sőt nagy kedvezmé-

Örmester úr, jól jár az órája?...

Mikor a tóháti uradalomban megjelent a nyári munkára kirendelt húsz orosz fogoly, úgy megbolydult az egész falu, mint egy méhkas. Pedig a muszkák csak afféle fogolyruhás, fáradt, szomorú emberek voltak. De igen boldog volt akkoriban. Az erdélyi fiúkat elvitték az Ural tővébe orosz földet túrni, orosz kenyeret enni, de magyar fájdalomból, magyar könnyeket sirni, az oroszokat meg idehozták mihozzánk dolgozni, fáradni és visszavágyódnai a hazájukba.

Jó emberek voltak a muszkák, nem igen volt baj velük. Egyetlen katona vigyázott rájuk szuronyos fegyverével, de azoktól akár be is roszdásodhatott volna az a szurony. Végeztek becsülettel a dolgukat, este pedig összegyűltek beszélgetni, énekelni. Szomorú dalaik voltak és Bandi, az intézőék tizennégy éves fia, gyakran kiszökött hozzájuk, hogy együtt nótázhasson velük.

Bandi rossz tanuló volt az iskolában, de a muszkák beszédét hamar megtanulta, írni is, olvasni is. Különösen Kamidulától tanult sokat, a kétméteres oroszról, akinek szavaiból megértette Bandi, hogy neki is van odahaza Moszkvában egy éppen akkora fia, akit Szergejnek hívnak.

Szergej nagyszerű fiu lehetett, Bandi

őszinte rokonszenvet érzett az ismeretlen orosz fiúcska iránt.

A dalaikat hamar el tudta játszani a hegedűjén és a harmadik hónap végén már folyékonyan beszélt velük oroszul.

Jó emberek voltak a muszkák, becsülettel végezték a munkájukat, egyszer mégis csak baj történt. A kocsmában lakó ördög nem nyugodott addig, míg el nem rontotta a dolgukat. Valami újfajta bort kapott a zsidó, amivel igen kínálgatta a muszkákat egy vasárnap délután. Ezek neki voltak keseredve, a bor is jó volt, hát igen megnézegették a poharak fenekét. Eddig még rendben lett volna minden, de ott kezdődött a baj, mikor este nyolc órakor értük ment Gábor, a katona, hogy hazahívja őket.

Akkorra már fényes kedvük kerekedett, nótáztak, az asztalt csapkodták és olyanokat mondtak oroszul, hogy még a királynak sem mennek el innen, nemhogy Gábornak! Ez megfenyegette őket a szuronnyal, mire a muszkák kicsavarták kezéből a fegyvert és a legelső sarokba állították. A kocsmában mulatozó „civilék” nevettek, Gábor pedig az udvarba szaladt. Első gondolata az lehetett, hogy elkéri az intéző duplacsövű vadászfegyverét és halomra lövi a muszkákat, de útközben mást gondolt. Egyenesen Bandit kereste. Az éppen az „Egri csillagok”-at olvasta. Gábor félig izgatottan, félig szégyenkezve szólt:

— Urfi, jöjjön velem a kocsmába, nem akarnak hazajönni a muszkák!

Bandi felugrott:

— Miért nem akarnak?

— Megbolondította őket a bor. A puskámat is elvették.

Bandi a könyv hatása alatt felelt:

— Menjünk. Szerencséd, hogy nem Dobó István a kapitányod!

— Miért?

— Mert ő most főbelövetne téged. Katona nem adhatja ki kezéből a fegyvert. De te azért jól tetted Gábor, kár lenne azokat a jó muszkákat bántani!

Gábor elvörösödött, csak a fogai között morogta:

— Húszan egy ellen! Hát hogy birjon velük az ember! Aztán a mi zredünkben nincsen Dobó nevű kapitány.

Megérkeztek a kocsmához. A muszkák arca piros volt a bortól és izgalomtól. Valamit igen élénken tárgyaltak a maguk nyelvén és gyakran pislogáltak a Gábor sarokban álló fegyvere felé.

Bandi egyenesen Kamidulához lépett és oroszul szólt:

— Kamidula bácsi, ha most hirtelen itt teremne a te Szergej fiad Oroszországból és arra kérne, hogy hagyj itt a kocsmát és eredj haza, fogadj szót Gábor katonának, azt mondanád-e neki: Nem megyek?!

Bandi szavaira csend lett. Azok is odafigyeltek, akik nem értettek oroszul. A muszkák egymásután emelkedtek fel és lomhán, szo-

nyekkel segíteni is szeretné. Miért van akkor, hogy a szegényeknek, az ügyetleneknek ez a gazdasági szövetkezése, a sok kis erőnek összegyűjtése nagy célok érdekében, sehogyszem boldogul? Ha nem is illetné meg a Kegyeség Dombjának díszes titulusa, lehetne a közérdekű, az altruista tőkének nemcsak dombja, hanem hatalmas hegye is. Hegy, amelynek tetejére építeni lehetne egyházat, iskolát, kulturát, úgy, hogy semmiféle árvíz, ellenséges indulatok és szenvedélyek hirtelen áradó veszedelme, válságok szennyes dagadozása el ne érhesse. A különböző rendű és rangú szövetkezeteknek rendszere — egész hegylanc.

Az nem lehet az ok, hogy nem vagyunk elég szegények és az sem, hogy ez a mostani válság nem elég nagy. Ez ismét olyasvalami, amiről szó sem lehet. Hiszen a mi szegénységünk kétszeres szegénység: az egyesek kilátástalan, eredménytelen és egyre növekvő szegénységét ennek az egész erdélyi magyar népnek a nagy, közös, nemzeti szegénysége, kifosztottsága és elcsesettsége osztja és szorozza. Ez a szó, hogy deutsch, valamikor csak szegény földmives jobbágyat jelentett s mert a német nép nagy többsége hajdan ezekből állott, lassanként ez lett magának a népnek a neve. Nálunk fordítva lesz. Nem vagyunk már nagyon messze az időtől, amikor az, hogy magyar — elnyűtt napszámost, kopott nadrágost fog jelenteni...

Az ok nyilván másfelé van. A cremonai barátok a sikerét vizsgálgatva, meg is találhatjuk a titkát.

Mi megtervezük, olykor meg is alkotjuk az intézményeket. A szövetkezeteinknek a száma is légió. Elkészítjük az alapszabályokat, megcsináljuk a munkatervet, buzdítunk is kenetteljes szavakkal és írsokkal, kérünk és felvilágosítunk. Egyet azonban elmulasztunk. Bocsánat a kifejezésért, csak a történelmi példázat kedvéért történik: nem ugatunk. Nem ugatjuk meg azokat, akik ellen a szövetkezet, a szövetkezés irányul. — Azokat, akik a mi gazdasági erőnket a maguk kezében tartják és a maguk hasznára megvámolják. — Akárcik és akármifélek is legyenek ezek — a szövetkezésnek gazdasági ereje, meggyőző ereje, vivő ereje csak akkor lenne, ha népünknek meg mernők és meg tudnók mondani azt is, hogy kik ellen, kiknek a hatalma ellen megy. Hogy kitől kell elvenni munkával, egyesüléssel, összefogással azt, ami nélkül tétova koldusok, ebrudalt zsellérek lehetünk csak, nem építő, alkotó nemzet. Legyen az a kereskedelem

és az üzleti hasznot kergető vállalkozás általánosságban, vagy különös hangsúllyal az a kereskedelem és az az üzleti vállalkozás, mely semmi közösséget ügyünkkel nem tart és terheiből mit sem vállal: igazi népmozgalommá, a mai válságnak és általában ettől függetlenül is, a mi erdélyi magyar népi válságunknak orvosszere a szövetkezet, a gazdasági szövetkezésnek

mindenféle formája csak akkor lesz, ha a cremonai barátok a példáját követjük.

S mivelhogy az untig emlegetett gazdasági szervezkedésnek a mai társadalmi rendben és a mi különös helyzetünkben más formája sehol nem mutatkozik, nyilvánvaló, hogy erőteljes, hangos és harcos szövetkezeti mozgalomra mindennél nagyobb szükség van.

Földreform címén elvették a szegény emberek földjeit

Gyárfás Elemér interpellált a mádalfalvi kisgazdák kifosztása miatt

Bukarestből jelentik: A szenátus pénteki ülésén dr. Gyárfás Elemér a következő interpellációt terjesztette elő:

— Mádalfalva csikmegyei községben az agrár-bizottság 285/925. szám alatt a törvény 14. §-a értelmében 40 kisgazdától kisajátított mintegy 7 hold belső területet az ottani államvasuti tisztviselők számára házhelyek céljára. A kisajátított területek helyeit a kisgazdák nem kaptak más földet, noha a törvény 14. §-a ezt előírja.

A kisajátítást szenvedő kisgazdák közül ötnek egyáltalában semmi más földje nem volt, tíznek volt még ezenkívül 1—5 holdja, kilencnek 5—10 holdja és csak hatnak volt közülük 10 holdnál nagyobb birtoka, de mindezek a birtokok részben gyange minőségű s csak két évenként használható szántóföldnek, tulnyomórészben azonban kevés értékű legelők.

A kisajátítást szenvedő kisgazdák közül sokan tüzkárt szenvedtek a háború alatt s ezért semmi kárpótlásban sem részesültek, sokan közülük már végig szenvedtek egy kisajátítást a mádalfalvi vasuti állomás kibővítése céljából, vannak közöttük hadiözvegyek és árvák, rokkantak és háborús szolgálatot teljesítő katonák. E szerencsétlen kisembereket ez az eljárás megfosztotta belső telkeiktől, melyek az országot mentén a vasut közelében feleltek s emiatt igen nagy károkat szenvedtek, az ingyenföldhöz juttatott vasutasok nagyrésze pedig időközben elhelyeztetvén, hatalmas nyereséggel tudott az igazságtalanul nekik juttatott házhelyen.

Valamennyien ismételtén kérték, hogy a törvény értelmében más helyen földdel

kárpótoltassanak, de minden eredmény nélkül.

A kisajátítási eljárás során nem vették figyelembe ezt a kérésüket, noha ez könnyen teljesíthető lett volna, mert Taplóca és Zsögöd szomszédos községekben két nagybirtok lett kisajátítva s ebből a legfelső határig részesítették a csikszeredai görög-keleti és görög-katholikus egyház-községeket, noha ezek a törvény 92. §-ának 12. pontja értelmében csak legutolsó sorban s az összes többi igény jogosultak kielégítése után lettek volna földben részesíthetők. Ami annál nagyobb igazságtalanság, mert ugyanezek a csikszeredai egyház-községek ezenkívül kb. 425 hold, többmillió értékű erdőt is kaptak a Csiki Magánjavak erdejéből.

A kisajátítást szenvedő kisgazdák nevében már tavaly márciusban azzal a kéressel fordultam az akkori kormányhoz, hogy az elvett belsőségek helyett adjanak e szerencsétleneknek más megfelelő földet az agrár-törvény végrehajtási utasításának 59. §-a értelmében, mely lehetővé teszi a munkálatok felülvizsgálását is.

Mínt hogy akkori közbenjárásunkra sürgéseink dacára sem kaptunk semmiféle választ, kérem a földmivelésügyi Miniszter Urat, szíveskedjék nyilatkozni, hogy:

1. Elismeri-e a Miniszter Ur is, hogy nem felel meg az agrárreform céljainak az az eljárás, hogy legkisebb mezőgazdákat kisajátítsanak vasuti tisztviselők érdekében?

2. Hajlandó-e Miniszter Ur szigorú és tárgyilagos vizsgálatot indítani e visszaélések orvoslása érdekében.

moruan kiballagtak a kocsmából. Kamidula maradt utolsóinak és egyre a fegyvert nézte a sarokban.

Bandi felemelte a puskát.

— Majd visszaadom én!

Csallant a szíjja, mikor Gábor vállára vette és aznap este nem volt dalolni való kedve a muszkáknak.

Másnap megérkeztek a csendőrök. Valami szószátyár pletykahordó elvitte hírot a szomszéd faluban levő csendőrkaszárnyába, a lóháti muszkák ellenszégülésének. Gábor védte őket, amennyire lehetett, hiába. Akkurátos ember volt a csendőrőrmester: rendnek muszáj lenni!

A büntetés: egy órai kikötés a három vezérkolompónak. Köztük van Kamidula is.

Az intézők riadt arccal néznek össze. Bandi sir és az árulkodót átkozza. Az ítéletet a gabonatoronyban hajtják végre. Hallatszik a meggyötört emberek jajgatása. Az intézőné kendőt kap magára és a gabonatoronyba szalad.

Ott már szederjes az arca a muszkáknak, vastag verejtékcseppek hullanak a földre, gúzsakötött csuklójukon, melyre egész testük súlya nehezedik, feketén domborodnak ki az erek. Az őrmester és két csendőr únottan nézik őket, cigarettáznak.

Az intézőné kedves mosollyal fordul az őrmesterhez:

— Őrmester úr lelkem, jól jár az órája?

— Pontos ez instálom, mint a halál!

— Adja csak ide egy percre, — minden óránk megállt a házbán.

Az őrmester udvariasan odaadja.

— Mondja csak őrmester ur, mikor kötötte ki ezeket a szegény embereket?

— Pont tíz órakor. Tizenegyig lógnak, akkor leengedjük őket.

Az óra 10 óra 15 percet mutat.

Az intézőné nézi, csavargatja az órát, aztán nagyon kedves mosollyal nyújtja vissza:

— Ugye, ezen az órán volt 10 óra, mikor kikötötte őket? No, most engedje szabadon őket, mert ugyanezen ezen az órán van tizenegy óra! Különbösen szívesen látjuk ebédre. Tudom szereti a rántott csirkét, azt csináltunk.

Az őrmester elmosolyodik. Int a csendőröknek, azok az oroszok köteleit bontogatják. De az őrmester összevágja a bokáját:

— A meghívást köszönöm, de nekünk 11 órakor tovább kell mennünk. Háború van, nagyságos asszonyom és a parancs — parancs.

*

Négy év múlva egy viharos késő őszi éjszakán magános katona bakancsa kopog végig a falon. Az éjjeli őr riadtan kiáltja:

— Urfi! — Hogy került az urfi haza? Mind azt hittük, hogy meghalt már.

Az intézőknél fekete éjszaka közepén gyúlt ki a lámpa, fekete kétségbeesés közepén az őrm. Hazajött Bandi. A gödöllői tisztiiskolá-

ban érte a világlomás, vörösek kezére került. Halálra is ítélték. Égi csoda mentette meg! A sápadt, szomorú kicsi katona, tizenhét éve elpusztíthatatlan gyermekességével öleli át anyját, akinek arcán mély árkokat szántottak a könnyek. Kisfiúsan becézi, majd messzire nézve, igen komolyan mondja:

— Tudod-e Édes, hogy az a csoda, ahogyan én megmenekültem a biztos haláltól, hogyan történt?

Az asszony mohón figyel minden szavára. — Ugy gondolom, hogy odafent jól felírták egyszer azt, amit te három szerencsétlen muszkáért tettél. Ugy érzem Anyám, hogy most mindez, főképpen Kamiduláért történt velem.

Az öröm vihara lassankint elpihen, mélyes boldogsággá édesedik. De alvásról hajnalig szó sincs. Az intéző papucsosan erregeli pipájából a bodor füstfelhőket és ott virraszt az asszonnyal együtt a fiú ágya mellett. Bandi pedig egyre újabb dolgokat mond, nem marad bele, pedig majd összeesett, mikor hazáért. Reggel felé újból sor kerül a szökésre, amit az este elsőnek mondott el. És lassankint újra átsiklanak a szavak az emlékezés tavára. Megjelenik Kamidula kétféle alakja, gyerekesen két szemé és a sokat szenvedett gyermek-katona meggyőződéssel mondja:

— Hidd el Édesanyám, csakis Kamidula miatt volt az egész!

Csűrös Emília.

Kolozsváron nagy zavargásoktól tartanak

Kolozsvárról jelentik: A munkanélküliek vasárnap d. e. 11 órára éhségfelvonulást terveztek. Néma menetben akarták többször körüljárni a Főteret. Monta rendőrszobaton magához hívatta a szakszervezetek és soc. dem. párt vezetőségét és kijelentette, hogy a tüntetést eltiltja.

— Karhatalmat rendeltem ki és ha mégis történik valami, a tömeg közé lövöttek!

A vezetőségek erre elhatározták, hogy röpcédulákkal tartják vissza a tömeget a tüntetéstől.

Aggodalomra ad azonban okot, hogy van a munkanélkülieknek egy szélsőséges frakciója, mely nem hallgat a vezetőségekre és mégis meg akarja tartani a tüntetést. Komplikálja a helyzetet, hogy a román diákság jobboldali csoportja ugyanekkor a Corso moziban tart tiltakozó gyűlést a moldovai románság deportálása miatt a Szovjet ellen. Semmi jó sem fejlődhetne abból, ha ez a két csoport az uccán szembe kerülne egymással.

Briand temetése

Párisból jelentik: *Briand* a francia nemzet mély részvétele mellett szombaton délben fél tizenkettőkor temették. A Quai d'Orsay óratermében ravatala mellett Tardieu méltatta hervadhatatlan érdemeit. Két főcélja volt az elhunytak: a haza és az emberiség. Halálával a francia nemzet apostola szállt sirba. A liturgikus szertartás két óraker kezdődött. A holttestet *Verdier* bíboros-érsek szentelte be, majd megindult a katonai díszmenet. *Briand* koporsóját hat fekete ló vontatta. Száz ezernyi tömeg kísérte a koporsót. A gyászkoesi egy pillanatra megállt az ismeretlen Katona sirja előtt.

A külügyminiszter tájékoztatta a sajtót a kisantant értekezletéről és a középeurópai szövetségtervről

Bukarestből jelentik: *Ghica* külügyminiszter ma délután 6 óraker összehívta a sajtó képviselőit és elmondotta, hogy a Népszövetség legutóbbi ülészaka előtt Montreaux-ban a kisantant képviselői összegyűltek. Az időszaki kérdésekről eszmecsere folytattak, mindenben megállapodtak és a genfi tanácsülésen is folytonosan együtt tartottak. Még a tavasz folyamán Jugoszláviában *Marinkovic* elnöke alatt újból konferenciát tart a kisantant.

Ghica ezután rátért a középeurópai szövetségterv ügyének az ismertetésére. Szerinte a terv Hantos Elemér magyar egyetemi professzortól ered, ki Középeuróparól írott munkájával a gazdasági elzárkózások ellen valósgos keresztsháborút indított. *Gratz* és *Friedrich* magyar politikusok az eszmének a gyakorlati kifejlesztését tovább vitték. Ausztria és Németország között a csatlakozás tervének az elbukása ismeretes, emiatt azonban Ausztriára nézve is újabb kényszerhelyzet állott elő. Ebből ered a francia terv a Dunamenti államok szövetkeztetésére. Azonban annyi komplikált kérdés van ebben az eszmében, hogy a kérdésben a döntést nem lehet elhamarkodni. A francia kormány egy memorandumot bocsátott ki, amely nagyjában kiváltotta a kisantant szimpátiáját. Az ügyben Budapesten értekezletet kívánnak az érdekelt államokkal tartatni, amit azonban *Ghica* nem helyesel.

A külügyminiszter még a leszerelés kérdéséről beszélt.

A képviselőház részletes felvilágosítást kíván a Dunaszövetség tervéről

Beterjesztették a prémios rendszer törléséről szóló választási törvény tervezetét.

Bukarest. (Saját tud.) A képviselőház mai ülésén napirend előtt *Mihalache* azzal a kérdéssel fordult a miniszterelnökhöz és külügyminiszterhez, hogy vajjon a román kormány megkapta-e a francia javaslatot a dunai államok gazdasági kooperációjára vonatkozólag és hogy a kormány leszögezte-e már a maga álláspontját ezzel a javaslatl szemben. Kérdezi továbbá, hogyan szándékozik a kormány az ország érdekeit megvédeni ebben a kérdésben.

Jorga: Válaszom rövid lesz, mert a részleteket ebben az ügyben majd a külügyminiszter ur fogja ismertetni akkor, amikor elérkezik annak ideje. Hivatalosan még nem jött hozzám semmiféle javaslat, amire válaszolnom kellene, de nézetem szerint Romániának be kell lépnie minden olyan szövetségbe, amely érdekeit, rangját biztosítja és nincsen ellentétben azokkal a szerződésekkel, amelyeket Románia eddig kötött.

Mihalache: Minthogy ez a probléma az országra nézve igen nagyfontosságú és sürgős jellegű, mert ma már egész Európa közvéleményét foglalkoztatja, kérem, hogy a külügyminiszter ur hívja össze a külügyi bizottságot, hogy együttesen megállapítsák azt a magatartást, amely Romániára nézve a legelőnyösebb ebben a kérdésben. *Ghica* külügyminiszter pedig ismeresse a bizottságban a kérdés egész komplexumát.

Jorga: A magam részéről csak halás lehetek minden hozzájáruláshoz, amely ebben a nagyfontosságú kérdésben megnyilvánul, mert szükséges, hogy tisztán lássunk és együttesen tanácskozzunk felőle. Ezért kérem fogom a külügyminiszter urat, tegyen eleget *Mihalache* kérdésének azonnal, amint más kiindulási pontja is lesz, mint a sajtó.

Duca, a liberális párt elnöke leszögezi pártjának állásfoglalását ebben a kérdésben. Kijelenti, hogy a javaslatot a legnagyobb figyelemmel kell megvizsgálni, mert igen fontos és előnyös is lehet Romániára

nézve, de esetleg aggodalomra is adhat okot. Kijelenti továbbá, hogy egyetért a miniszterelnökkel abban, amiket válaszában elmondott.

Ezekután *Mirto*, nemzeti-parasztpárti volt miniszter beterjeszti választójogi reform-javaslatát. Kifejti, hogy a jelenlegi törvény a prémium-rendszerrel nem alkalmas arra, hogy a népakarat megnyilatkozására módot adjon s azt megmutassa. Kéri javaslatára a sürgősség kimondását. Azután ismerteti a javaslatot, amely elősegíti a mandátumok arányos elosztását. *Mirto* ismertetését az ellenzék nagy rokonszenvvel hallgatta végig.

Jorga miniszterelnök azonnal nyilatkozott. A következőket mondotta:

— A jelenlegi választási törvény csakugyan elhamarkodott mű volt, amely a választó testülettől való félelem érzéséből fakadt. Én már annakidején előreláttam ennek a törvénynek káros következményeit. Kétségkívül meghamisítást jelent ez a törvény, amely miatt állandó az elégtelenség a képviselőházban. A győzelem nincs meg a győzelem öntudata, a legyőzöttekben pedig az az érzés uralkodik, hogy keresztülgázoltak jogukon. A törvény a választókat is kedvezőtlenül befolyásolta. Számtani műveleteknek áldoz fel egyéniségeket, elveket és pártokat. Kijelenti, hogy a most benyújtott javaslat elvéinek a megvalósítása egészséges hatással lesz a parlamenti életre. Természetes, hogy részleteiben erősen meg kell még vitatni.

Jorga válasza nagy meglepetést keltett különösen a kormáypárti széksorokban, ahol eleinte szinte halotti csend uralkodott. Az ellenzék élénken ünnepli a miniszterelnököt.

Duca, a liberális párt vezére is felszólal, s elvileg szintén helyesli *Mirto* javaslatát és leszögezi, hogy az mindnyájuk hozzájárulásával találkozunk. — természetesen, hogy részleteiben ki kell még dolgozni.

Rendelet a cukorárak leszállításáról

Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszter a cukorárakra nézve ma egy rendeletet adott ki, amely — a spekulatortvényre támaszkodva — március 15-től kezdve a cukor árát a következőképpen állapította meg:

Azokban a községekben vagy városokban, amelyek vasutállomással bírnak,

a porcukor ára kilogrammonként 29 lej, a kockacukoré 31 lej.

Azokban a községekben, amelyeknek nincs vasutállomásuk, vagy ha van is, de a gyáraknak nincs ottan lerakatuk, vagy képviselőjük, a porcukor ára 30 lei, a kockacukoré pedig 32 lej lesz kilogrammonként.

Négyéves gyermek vére a Dnyeszter jegén

Az oroszországi moldvai telepések a Népszövetséghez fordulnak az oroszok pokoli kínzása miatt

Bukarestből jelentik: A csütörtökről péntekre virradó éjszaka egy Szovjet területen lakó moldovai telepese család — férj, feleség és négyéves gyermekük — igyekezett elérni a román partokat. Talmaز beszarábiai városka mellett, hogy megszabaduljanak a Szibériába teleoitestől. A szovjet-határőrök azonban sortűzet adtak rájuk s a négyéves gyermek holtan bukott ki anyja öléből. A szülők is súlyosan megsérültek és utolsó erőfeszítéssel átvonszolták testüket a román partokra. A talmazi kórházban ápolják őket.

Kisenevi jelentés szerint az elmúlt

napokban harminc telepese menekült át Szovjetországból Romániába.

Egy oroszországi moldovai telepeseket védő kisenevi egyesület most felír a Népszövetséghez, amelyben az oroszországi románok tarthatatlan helyzetét írja le. A memorandum felhívja a világ közvéleményét az ukrainai románok elnyomatására. A Szovjetek üldözik vallásukat, kiirtják hagyományos népszokásaikat, a családi életet, mert mindez „nem egyeztethető össze a kommunista felfogással”. A tiltakozó memorandumot a napokban juttatják el a Népszövetség főtítkárságához.

A polgár keservei, akit nyilvántartanak

Tegnap délután beszéltem a polgárral, aki révetegen és elkinzottan ült a kávéház üvegablaka mellett és minden ajtónyitásra riadton kapta fel fejét. Megkérdeztem tőle, hogy mi baj, mire ő azt mondta, hogy nincs semmi baj, csak nagyon fáradt.

— Hát annyit dolgozik?

— Dehogyan kérem, nem dolgozom én semmit mostanában.

— Akkor mitől fáradt?

— Tessék csak meghallgatni például a tegnapi napomat. Homeros Odisszedája derűs kirándulási idill ahhoz képest.

Es hozzáfogott, hogy elmesélje egyetlen napjának történetét. Gyorsirással jegyeztem s az alábbiakban bátorodom közkinccsé tenni teljes tisztelettel.

Reggel hét órakor csöngetnek. Eppen akkor akartam fölkelni, hogy bemerjek az irodába. Mondom a feleségemnek, hogy nézz ki fiam az ablakon, ki az ilyenkor, mire ő kinéz és azt mondja: két rendőr. Dobogó szívvel ugrottam ki az ágyból és kiszóltam, hogy várjanak, mindjárt megyek.

— Szólj be fiam telefonon, mi történt, — kért a feleségem, miközben zokogva vett buszt tőlem.

A rendőrök nem tudták, hogy mi baj van, de a nevemet tudták. Tehát kétségtelen, hogy engem keresnek. Gyerünk a katonai ügyosztályra.

— Nézzék, — mondtam a rendőröknek, — ne fogjanak így közre engem. Azt gondolják, hogy megöltem valakit. Jöjjenek szépen utánam, én megyek rendesen, szépen, magamtól. Ha futni kezdenék, löhetnek.

— Igenis, — mondták nyájasan a rendőrök és hátra maradtak.

Megérkeztünk. Kiszült, hogy katonaszökevény vagyok. Öt perc múlva kiszült, hogy nem vagyok katonaszökevény. Nem vagyok azonos a katonaszökevényekkel.

Elindultam a törvényszékre, ahová tanúnak voltam megidézve. Utközben betértem egy telefonállomásra, hogy beszóljak a feleségemnek.

— Ezelőtt egy negyedórával kikapcsoltuk a telefont, — csicsergelt a központi kisasszony.

— Miért?

— Nem fizette ki a telefondíjat.

— De hiszen ki sem hozták a nyugtát.

— Azt már én nem tudom. Tessék felbélyegzett reklamációt beadni.

Fölmentem a törvényszékre. Vártam tízenegyig. Akkor feldúltan és pirosan felrobogott a feleségem.

— Visszik a lakást! — mondta pihegve és keblemre borult.

Jelenttem a bírónak, hogy fontos ügyben el kell mennem, de mindjárt visszatérek. Ott-hon éppen akkor akarták székérré tenni mahagóni íróasztalomat s a bőrgarnitúrát. Adóhátralék miatt.

— De hiszen én megfelebbezttem azt az adót.

Azdig rimáncodtam, míg haladékat adtak egy óráig. Rohantam az adóhivatalba és két héttel elhalasztattam az árverést. Félegyre hazértem az iratokkal. Futottam vissza a törvényszékre.

— Elrendelték az elővezetését, mert nem volt itt — magyarázta az írnök.

Hazamentem ebédelni. Tessék elhinni, olyan fáradt voltam, hogy egy falatot sem tudtam lenyelni. Ebéd után lefeküdtem, hogy szunnyadjak valamennyit, de csöngettek. Három ur állt a kapuban. Bejöttek.

— Házkutatók, mondták.

— Az Isten szerelméért, miért?

— Römikövek, kártya, öngyújtó.

Öt óráig kutattak a házban. Minden szerényt kinyitottak, minden fiókot kiürítettek. A vadlason, valami régi ládában találtak husz darab régi magyar kártyát. Megbüntettek öt-ezer lejre. Nem fizettem ki, nem volt miből. Jegyzőkönyvet vettek fel az esetről.

100 leies vásárlásnál

50 lei értékű ajándékot kap

anélkül, hogy ezt kérné,

minden egyes vevő,

ha illatszer, stb. szükségletét

feltűnő olcsó árban

GYARMATI

ILLATSZERTÁRBAN, KOSSUTH-UCCA 8.

szerzi be!

A husvéti szezonra az elajándékozás dacára

rendkívül leszállított árak

Szóróparfümök
viszonteladóknak is!

március 15-től
március 30-ig

— Fiacskám ne feledd el, hogy ötkor adó-tárgyalásod van, — figyelmeztetett feleségem szomorú mártír-mosollyal.

— Gyerünk.

A megidézett tömeg közepében este fél nyolcig vártam, hogy ráni kerüljön a sor. Végre. Elértem, hogy megadóztattak. Már alig vánszorogtam. Hazamentem vacsorázni. Otthon avval várt az asszony, hogy itt jártak a hivatalomból megnézni, hogy miért nem teljesítettem ma szolgálatot, itt voltak a rendőrségtől és megbüntettek, mert nem separtem le a járdát, itt voltak a villamosüzemektől és díjhátralék miatt kikapcsolták a villanyt.

— Nincs villany? Legalább korán lefekszem.

Kilenc óra után lefeküdtem, de alig szunyadtam el, csöngettek. Jött egy rendőr és kért, hogy tüzzem ki a zászlót, mert holnap miniszter érkezik Kolozsvárra. Felöltöztem, felmentem a padlásra és kitűztem a zászlót. Lefeküdtem. Félóra múlva újra csöngettek. Ugyanaz a rendőr jött és szerényen, félénken jelentette a kapuból.

— Kérem, újabb rendelet. Nem jön a miniszter.

A nyilvántartott polgár befejezte előadását és csöndesen, hiszterikususan sírni kezdett.

(d. j.)

MOZGÓSZÍNHÁZ

Heyman-szinkör műsora:

Vasárnap 3, 5, 7, 9 órakor: **TRADER HORN**, a Metro-filmgyár ezévi alkotásainak gyöngye, a legnagyobb expedíciós film, amely valaha a helyszínen készült. Két év fáradságos munkájának utóérhetetlen eredménye, amely emberéleteket is kívánt áldozatul. A legnagyobb dsungelfilm Afrika rejtélyes életéből. Mindenkinnek meg kell nézni az emberi elme és alkotó akaratnak ezt az utóérhetetlen, gigantikus mesterművét, hogy gyönyörköd-jék Afrika soha nem látható természeti csodáiban. A 5 órás előadások olcsó helyárakkal! Elővételi pénztár! Számozott helyek! Semminemű kedvezményes jegyek nem érvényesek.

Hétfő, kedd, szerda, csütörtök: **TRADER HORN**
Vasárnapi matiné: kettős szenzációs műsor: 1. Élő férj özvegye. Konrad Nagel, May Mac Avoy. 2. Nyitott ablak Félix Bressart, Lucy Englisch.

Filmpalace műsora:

Vasárnap d. e. 11: „Fox Follies” és „Krisztina” Janet Gaynor, Sue Carol, Charles Morton és Rudolf Schildkraut egy műsorban. 10 és 12 leies helyárakkal.

Vasárnap d. u.: „MILLIO”. Egy főnyereményt nyert sorsjegy bonyodalmas története 10 hangos felvonásban René Clair mesterműve! Főszerepben: Annabella, a jelenleg Pesten levő filmesillag. Előzőleg: Beszélő majmok 2 felv. burleszk és a legújabb híradó! A film nézői között egy fél pagon tűzifa kerül kisorsolásra!

Hétfő: „MILLIO”. Mindenkinnek látni kell ezt a nemrég közöttünk lejatszódott sorsjegy históriát! Új, olcsó helyárak!

Németország elnököt választ

Negyvenmillió ember vesz részt a szavazásban

A mai vasárnapon, március 13-án folyik le Németországban a birodalmi elnök-választás.

A választási előkészületek napjaiban az egész nagy Németországot átjárta a lázas izgalom. A hüvös germán temperamentum, mintegy varázsszóra, kiszabadította magát a generációk egész sorain át belenevelt „drill” gátlásai alól s valóságos fanatizmussal dobta minden képességét a nagy küzdelembe.

Egész Berlin az uccán. — Plakátháború.

A berlini különben is uccán és nyilvános helyeken élő nép. Ezekben az izzó napokban pedig talán senki sincsen otthon. A találkozásokra, megbeszélésekre és agitációkra alkalmas összes helyiségekben az „Aschinger's-Stehbierhalle”-ktől a „Stifter's Diele”-ig, a „Caffe Bauer”-tól az „Adlonig”-ig hering módjára szorong, kiabál, érvel, beszélget, suttog, jön, megy, cikázik a közönség.

Az uccák és terek tarkállanak a választási plakátoktól melyek iránt főkövetelmény a „blickfang” — a felünéstkeltés és az agitativ erő. Nos, ebben nincs is hiány. Exorbitáns nagyságu papirlapokról Hindenburg busa feje és biztos tekintetü, acélos germán szeme tekint a járóelőkre. Közvetlen mellette, alatta, felette, vagy szemközt vele Hitler, vagy a többi jelölt képe állítja meg az agyonkorteskedett közönséget.

Vidéken nagyban-egészben hasonló a kép. Eltérés csak az, hogy inkább csak Hindenburg és Hitler között oszlik meg a közönség. Bár a többi jelölt párthivei is erősen dolgoznak, — az uralkodó bolygók mégiscsak a „tábornagy” és a „törzsröster”.

Annai bizonyos, hogy ennyi lendülettel a német nép talán még sohasem készült fel az elnökválasztásra. Hamburgtól Régenburgig, Kölnőtől Drezdáig mindenki tudja a német glóbuson, hogy ezuttal nem csupán egy alkotmányjogi tényről van szó, hanem a birodalmi elnökválasztással a német nép sorsa dől el jobbra, vagy balra.

Diáktömegek a korteskedő forгатagban.

A győzelmet biztosra senki sem veheti s éppen ezért növekedett minden képzelmet meghaladó méretezésüvé a választási küzdelem, amelyben a nép minden rétege tevékeny részt vesz. Polgárok, munkások, nagykapitalisták, kisexisztenciák, nők, férfiak egyaránt. Megmozdult a főiskolai ifjúság is. Hitlerék különösen rafeküdtek a diáktömegekre. Hiszen Hitlernek egész nevelési politikája van, melynek lényegét ezekbe a sokatmondó szavakba rögzítették: „Tízéves fiukat akarok az én politikám szellemében nevelni és ettől a szellemtől el-lenségeink reszkessenek”.

Az ifjúság higgadtabb elemei azonban kétségtelenül Hindenburg politikájához szítanak. Több diákegyesület — rajnavidéki katolikus szervezetek — közös felhívást bocsájtottak ki, melynek lényege ez: „A német egység szimbóluma csak egy férfi lehet az elnöki tiszt magasztán; csak egyetlen személyiség van, kinek áldozatképessége és hazafiassága az elkövetkezendő időkben az egész német nép és német egység védőpaizsa lehet s ez Hindenburg tábornagy”.

A Young-terv, mint kortes-csökkentő Hindenburg ellen.

Az ellenpártok a tábornagy ellen azal agitálnak, hogy aláírta a Young-féle tervezetet, mely pedig Németországot hosszú időre gazdasági rabszolgaságba taszította. Hindenburg csütörtöki rádiókijelentésében

nyában önértzetesen hivatkozik arra, hogy ez a szomorú emlékű és kikényszerített államfői tény a rajna-vidék kiürítését jelentette. Az ellenagitáció azonban még attól sem riadt vissza, hogy a tábornagyot „hütlenséggel”, „árulással” vádolja meg.

Hohenzollern-hercegek is korteskednek.

Az utóbbi napokban kínos feltűnést keltett a volt trónörökös bekapcsolódása a választási küzdelembe. A császár legidősebb fia megjelent Postdamban egy kifejezetten nemzeti szociálista jellegű sportünnepélyen. Ugyanekkor az öccse, Friedrich Vilmos beszédet is tartott, melyben Hindenburgot egyenesen a német nép iránti hűség megszegésével vádolta meg.

Ezt a beszédet a lapok nagy része nagyfokú tapintatlanságnak minősíti. A trónörökös jelenlétét nagyon sokan elítélik. Mások úgy vélik, hogy Frigyes Ágost herceg a nemzeti szociálisták útján szeretné a Hohenzollern-dinasztia uralmát a császársággal együtt visszaállítani.

Öt jelölt egymással szemben.

A jelöltek közül legsúlyosabb jelentőségű mindenestre az ősz Hindenburg tábornagy, ki már hét év óta viszi nagybölcsességgel a birodalmi elnökség tisztjét. Körülötte csoportosulnak az ugynevezett középpártok, s ezekben a vezető szerep a Brüning kancellár pártjáié, a katolikus centumpárt erős és fegyelmezett szervezete. Ezzel egyvágású a bajor néppárt, mely a bajor katolikus néptömegekre támaszkodik. Aztán súlyos a néhai Stresemann által alakított néppárt, mely a nagyipri vállalatok érdekeltségét foglalja magában. Aztán az alkotmánypárt következik, mely a földbirtokos osztály ifjabb nemzedékének a tipikus pártja.

Letartóztattak vesztegetés miatt egy őrmestert és 18 önkéntest

A kolozsvári katonaszabadítási ügyvel és Ciobla Marin őrmester letartóztatásával kapcsolatban nyilvánosságra került a letartóztatott önkéntesek névsora is, akiket Ciobla őrmester jó pénzért szabad-ságot.

Az ügy tulajdonképpen úgy került napfényre, hogy néhány nappal ezelőtt a kolozsvári 34. tüzérezred parancsnoksága egy áthelyezési aktát kapott a dési 16. divíziótól. Az áthelyezési irás Schwarz Miklós nagyváradi önkéntes nevére szólt. Spirea őrnagy áttanulmányozta az aktákat és feltűnt neki, hogy az irásokban több áthuzás és javítás van. Jelentést tett a katonai ügyészségen és Negulescu őrnagy bevezette a vizsgálatot.

Megállapítást nyert, hogy az áthelyezési kérvények és egyéb aktacsomók is

Lindberghné súlyos betege lett az izgalmaknak

Le Hawre-ből jelentik: Az Amerikából érkező hajókat gondosan átkutatják, mert számolnak azzal a lehetőséggel, hogy Lindbergh kisfiát a rablók hajóra tették és Európába hozták.

Londoni jelentés szerint Al Capone saját öccsét és fiát ajánlotta fel tuszként és 200 ezer dollárt, ha szabadlábba helyezik, hogy Lindbergh kisfiát kereshesse. Azt hiszi, hogy ő az egyetlen, akit a rablók becsületese, szavatartó és megbízható embernek ismertek, akivel hajlandók tárgyalni. Newyorkból jelentik: Lindbergh el-

A polgári középpártok mellé állott a szociáldemokrata munkásság is, mely eddig bizonyára legnagyobb tömegekkel rendelkezett. Azonban a jobboldali és baloldali szélső pártok sokat elvettek ezekből a fegyelmezett tömegekből. A szociáldemokraták éppen azért állanak Hindenburg mögé, hogy e két szélsőség még jobban felül ne kerekedjék.

Hindenburg mögött további jelölt Düsterberg ezredes, a volt frontharcosok szövetségének a vezetője, kit egyuttal a nagybirtokosok nemzeti pártja is támogat. Aztán a legfontosabb ellenjelölt Hitler, a volt „törzsröster”, a német nemzeti szociálisták híres vezére, kinek hihetetlen rajongó tömegei vannak. Jön utána Thaelmann Ernő kikötőmunkás, a kommunisták jelöltje, kinek a tábora a hitleristák hangosságával vetekedik. Aztán jön még egy jelölt: Winter Gusztáv Adolf ügyvéd, ki becsületlenségért és rágalmazás miatt fogságban van, de különös módon ő is tömegeket tudott maga köré gyűjteni. Ugyanis azt a követelést dobta be a közvéleménybe, hogy a régi vörösszínű papirpénznek vissza kell adni az aranyértékét, az államkincstár tartozik vele. Az összes vörös bankótulajdonosok közül ezrével sokasodnak e követelés hangoztatója körül.

A választás kilátásai.

A legutóbbi birodalmi gyűlési választás alkalmával, 1930 szeptemberben a most Hindenburg mögött álló pártok 21 millió szavazatot kaptak, a hitleristák 6 és fél milliót, a Düsterberg mögött álló nemzeti pártok 2 millió 800 ezret, s a kommunisták 4 és fél milliót.

A mostani választásnál a szociáldemokratáknál lehet nagyobb eltolódásra számítani a kommunisták felé és a Düsterberg mögötti nemzeti pártok felé. Azonkívül a választók száma is meggyarapodott, s közel 40 millió szavazó felvonulására lehet számítani. Kivált a szociáldemokraták eltolódása miatt kétes, vajjon a mostani elnökválasztáson Hindenburg megkaphatja-e a 21 milliónyi abszolút többséget.

Ciobla Marin őrmester kezén mentek keresztül s az őrmester a „Nem helyezendő át” felirások elől a „nem” szókat kitorúlta. Természetesen Ciobla Marin előzőleg kijelentette az érdekelt önkéntesek előtt, hogy: az áthelyezés kizárólag ötöle függ s a fiuk, akiknek sejtelmük sem volt a hamisításról, szívesen jártak az őrmester kedvébe, hogy protekcióját kiérdemeljék. Így került most bájba az őrmester miatt egy sereg fiatal önkéntes: Kirsch Ernő, Lázár Béla, Kohn Jenő, Kunblau Ernő, Reinfeld László, Beniovics Sándor, Kertész József, Barnai Artimens, Dascal Hugó, Spielmann Lajos, Léb Jenő, Rozman András, Léb Mór, Berkefeld bájba az őrmester miatt egy sereg fiatal önkéntes: Silberstein Ferenc, Moskovits Imre, Heller János és Schwartz Miklós. A vizsgálat folyik ellenük.

tünt gyermekének kinyomozása iránt újra a rendőrséghez fordult, mert belátta, hogy saját nyomozása nem vezet eredményre. Ma a rendőrségről egy titokzatos alakot vittek Lindbergh lakására, akire nézve az a gyanu, hogy egyike a gyermeket elrablóknak.

A hiábavaló keresés, gyermekének távolléte és a bizonytalanság Lindbergh feleségét teljesen megtörték. Állapota súlyosra fordult. Ágyából már napok óta nem tud felkelni, állandóan sirógörcsei vannak és magas láz gyötri.

A lángeszű kalotaszegi kőművesinas

A Vilmos császár-ut egyik bérpalotájának diákszobájában, magas, kopott ruhájú, szőke fiatalember hajol a könyv felé. Nagy ritkán emeli fel fejét s ilyenkor okos, kék szeméből valami nagy vágyakozás indul el... Végig repül az Alföldön, — a püspöki vámnál sem talál határt — aztán versenyt szaguld az erdélyi szelekkel, egészen Magyarfenesig, ahol egy kis zsuppedes fehér házban, ráncos képű, kalotaszegi magyar asszony legényfia gunyáját foltozgatja. Őt akarja megcsókolni Ő az anyja Kun Kuti Mártonnak, annak a 23 esztendő 6 elemi osztályt végzett magyar fiúnak, akinek a magyarfenesi faragott kaputól, a pesti palota kapujáig megtett útját szeretném elmondani.

1924 Kolozsvár. Házat építenek. A fáradtságos munka után delet dudol az egyik gyár. Leteszik a zollstockot, leteszik a habarcsos kanalat. Ebédelnek. Utána félrehúzódnak és aúsznak egyet. Az egyik tégiacsómón piros képű, kőművesinas ül. Egy téglával játszik. Másnap papírost tesz a téglára, számolgatni kezd és meghatározza a téglá térfogatát. Múltak a napok, hónapok és Kun Kuti Márton számol, számol minden szabad idejében... Ősz, szoroz, gyököt von, anélkül, hogy valaha is hallott volna a gyökvonásról. Az egyik háznál lépcsőt építettek. 3 méter hosszúságot (mélységet) és 3 méter magasságot kellett áthidalni egy lépcsővel. Kuti Márton megint számolgatni kezdett, napokon keresztül írta a számokat eldobott papíros zacskókra, ujságpapír szélére és... megszületett másodszer Pitagorás tétele. Mélységből, magasságból; a két befogóból kiszámította az átfogót; a lépcső hosszát. Aztán elkészült a lépcső. Kuti Márton lázas sietséggel teregette rajta a zollstockot és sápadt arcát előntötték a boldogság, a diadal vörös hullámai. Az ujságpapíros szélére írt számok centiméterekig igazak voltak.

1926-ban felszabadul, kőművesegéd lesz és első keresetéből megveszi a Lévai algebrát, majd a Mocnik-geometriát, aztán Beke Manónak a differenciál és integrál számítás alapjait írt művét hosszú, szürke téli hónapokon keresztül dolgozza át ezeket. Nem is tanulja, csak a már megalkotott algebrai és geometriai fogalmait ellenőrzi, csiszolja. Szomjas agya mohón szívja fel a trigonometria igen nehezebb problémáit. Nem sok idő telik el és a kertjükből meghatározza faluja két tornyának egymástól való távolságát. Most már nincs megállás! Csodálatos agya szédületesen lendül és a maga szerkesztett egyszerű eszközkel kiszámítja a holdnak földünkkel való távolságát. Figyeli a bolygók mozgását. Pontosan le tudja írni több égitest pályáját és... keveri a habarcsot... Munkaszünetben számol, mikor papírosa már nincs, akkor követ karcolja a falba számításait. A mérnökök meglátják a falra karcolt differenciál, integrál számításokat, trigonometriai ábrákat. Képzeltő meglepetéssel fedezték fel a kőművesegédben azoknak szerzőjét.

Kolozsvára megy, egyik magyar lap szerkesztőségébe, honnan Antal Márk professzorhoz küldik, ki felismerte a fiu nagy tehetségét és rendszeresen tanítgatni kezdte. Napközben dolgozott. Láttá azonban, hogy így nagyon nehéz a haladás és ezért a következő tervet eszelte ki: Minden évben félretesz 5000 lejt, ez 13 év alatt kamatos kamataival együtt 250.000 lejt tesz ki. Ha ezt sikerül elérnie, akkor mesterségét abbahagyja és teljes erejével neki fog a matematikai problémák megoldásához. Addig senkitől sem vár és nem kér semmit. Dr. Sulyok István azonban nem tartotta ilyen célravezetőnek a kamatos-kamat számítását „13 éves tervet”. Érintkezésbe lépett Barabás Endre pesti főigazgatóval és Kun Kuti Márton 1931 végén Budapestre utazott tanulmányai folytatására...

Barabás Endre puritán berendezésű irodájában fogadja látogatásomat.

Most már minden gyorsan ment. Kun Kuti Mártont elvitték a szakértőkhöz és azok még a remélnél is nagyszerűbb véleményeket adtak.

Dr. Beke Manó egyetemi tanár így nyilatkozik: Az elemi matematikán messze túlmenő ismeretei vannak. Kiszámította a gömbköbtartalmát integrálással. Az n-edfoku egyenlet közelítő megoldására készített eljárása olyan iterációs módszer, mely hasonlatos a Bolyai Farkaséhoz. A szög trisektiójára, itt Budapesten kitalált eljárása rendkívül érdekes és meglepő, ahogyan arra rájutott. Egy eredeti, őszerejű matematikai tehetség rejlik a fiatalemberben. Véleményem szerint mindent el kellene követni, hogy ezt az istenadta tehetséget kifejléssük. Matematikai tehetségén felül még asztronómiai tudásáról és tehetségéről is tanúságot tett. Saját maga készítette eszközével meghatározta a holdnak a földtől való távolságát; erős mágnessel és a közelében felfüggesztett vasdarabbal a bolygó pályáját tanulmányozta. Következtetési módszere olyan eredeti, mely hasonlatos a Bolyai Farkaséhoz.

Hasonlóképpen rendkívüli értéknek, nagy matematikai problémákat önálló módszerrel megoldó kivételes tehetségnek tartják: Dr. Kövesligethy Radó egyetemi tanár, dr. Tass Antal, a svábhegyi csillagvizsgáló igazgatója, dr. Steiner Lajos, a Meteorológiai Intézet igazgatója stb.

Ezekután Barabás Endre megalapította a „Kun Kuti Márton gyámszülő társaság”-ot. Már 38 önként jelentkező van, kik havi 3—5 pengő hozzájárulással kitanítatják Kuti Kun Mártont. Először 2—3 év alatt elvégzi magánuton a középiskolát, aztán egyetemre megy. „Sem állami, sem más hivatalos támogatást nem kérünk es el sem fogadunk”, mondja Barabás. Megnéztem a gyámszülők névsorát. Csupa kisember: ügyvédek, orvosok, kereskedők, kishivatalnokok. Katolikusok, reformátusok, zsidók vegyesen. Még idegen nemzetiségű is van közöttük kettő.

Erdélyi magyar papok a moldvai csángótelepeken

Bukarest, Saját tud. A moldvai csángók ügye a romániai katolikus magyarság legfőbb és legégetőbb problémáinak. Százezer katolikus magyar él itt összefüggő nyelvtérületen s a Székelyföldtől alig néhány kilométerre fekvő nyelvsziget lakossága évtizedeken, sőt évszázadokon keresztül nélkülözni volt kénytelen azt, hogy templomában magyar pap hirdesse neki az igét és iskolájában magyar oktatás pallérozza az elszármazottságban egyre erősebben táj-hangzásu, majd egyre jobban elidegenedő magyar nyelvet.

Az eredmény, sajnos, helyenként nem maradhatott el. A csángók itt-ott elfelejtették anyanyelvüket és sok faluban nem probléma többé amagyar pap hiánya.

De a lakosság zöme, ha ősi, régies, tájszólásos nyelven is, de megmaradt magyarnak s emellett, hogy türhetően törí a román, mégis csak a magyar nyelv maradt az, amelyen legjobban meg lehet közelíteni a szívet.

Es örömmel kell feljegyeznünk, hogy a moldvai egyházmegye jelenlegi feje, Robu püspök, felismerte annak szükségességét, hogy a lelki vezetők, a vallás és erkölcsi pioníriai csakugyan meg tudják közelíteni ezt a nagy egyszerűségben is szinte kifürkészhetetlen és külső behatásokra oly finoman rezonáló szívet, a nép szívet.

Felismerte Robu püspök, hogy ebben az immár századok óta vajudó ügyben nemcsak nemzetiségi szempontok vannak, hanem igenis parancsolólag irnak elő okos és megfontolt intézkedéseket vallás-erkölcsi, szociális szempontok, sőt a magas államrezon szempontjai is.

A lelkész ma szociálpolitikai őrszem is. Nem mindegy, hogy honnan jövő befolyásokat enged érvényesülni. Sehol az országban nem mindegy. És földrajzi fekvésénél fogva fokozottan nem mindegy Moldvában, amelyet könnyebben érint a Dnyeszteren túlról fújó

Bejön Kun Kuti Márton. Kezet fogunk becsületesen, egymás szemébe nézve. Barabás főigazgató ur megmutatja a szövetet, melyből most új ruhát készítenek Kuti Mártonnak. Boldog mosollyal nézi. Beszélgetünk. Elmondja, hogy került ide, hogy barátkozott össze és hogyan szeretett bele a számokba. Nagyon nehezen tudja kifejezni magát. Keresnie kell a szavakat. Próbálom elmagyaráztatni magának, hogyan kezdett el számolni. Látom rajta, hogy annyi mindent akar mondani, de nem tudja kifejezni magát. Papírost, ceruzát adok a kezébe. Most már élénkebb, arca kigyúl, ábrákat rajzol, szöveget felez, egyenletezik, köbre emel... s észreveszem, hogy most már én maradtam le. Most már én vagyok az oka annak, hogy nem érijük egymást. Szép volt!

Kun Kuti Mártonnak azonban nem csak agya, hanem lelke is van. Még kőművesinas korában 61 pontba foglalta össze magának az erkölcsi követelményeket. Mindennap megnézte melyik ellen vétett s azt vesszővel jelölte meg. Hetenként aztán — s itt képeslódott lelke matematikus agyával, — összeszámolta a vesszőket, kiszámította, hogy hány százalékkal javult, vagy rosszabbodott és hónapok alatt, ezt görbékkel (koordinátákkal) ábrázolta.

Kun Kuti Márton tehát elindult. Hordja a téglát és keveri a habarcsot. Kun Kuti Márton épít. Azt tudom, hogy ez nagyobb ház lesz, mint a magyarfenesi, ez palota lesz, a számok panteonja. Csak azt nem tudom, hogy a palota bejárata felé mi lesz írva?! „Békesség, szeretet, a nagy emberi problémák boldogságos megoldása”, vagy „Láthatatlan sugarként meggyülő robbantószerek gyára.” Mert, sajnos, erre igen kevés befolyása lesz Kun Kuti Márton becsületes, Istent féltő, jószándéku magyar lángelméjének. Ez már a mi feladatunk! Erre már nekünk kell vigyázni! Téged pedig, Te magyarfenesi törődött, munkás magyar asszony, áldjon meg az Isten!

Dr. Középesy László.

szél, mint a Kárpátok védőfalai mögött elterülő országrészeket.

Bizonyára ezt ismerte fel Iași püspöke, amikor arra a meggyőződésre jutott, hogy a moldvai csángó-telepek lakosságának intenzívebb vallás-erkölcsi nevelésre, erőteljesebb lelkiéletre, hathatósabb pasztorációra van szüksége, ami csak úgy lehetséges, ha anyanyelvén szól hozzá a pap... Vagyis: magyar papokat kell adni a csángóknak, magyar papokat kell küldeni az egyház árva gyermekeinek: a moldvai magyaroknak az ősi csángótelep elhanyagolt falvaiba.

Es nemrégiben azzal a kéréssel fordult Robu püspök Cisar bukaresti érsekhez, hogy engedjen át néhány magyar lelkész, dr. egyházmegyéjének, az üresedésben lévő csángóföldi plébániák számára.

Eppen akkor Bukarestben tartózkodott a ferenciek rendjéből nemrégén kilépett és különösen Kolozsváron, de egész Erdélyszerte jól ismert, fiatal és tehetséges lelkész, dr. Nemeth Gellért, aki Cisar érsek felszólítására azonnal készséggel vállalkozott a valóban szép feladatra, annak ellenére is, hogy számára kijelölt plébánia egyáltalán nem kecsegtet rózsás anyagi kilátásokkal.

Tudomásunk szerint ő az első erdélyi magyar lelkész, aki moldvai csángó falu plébániájára bevonul.

Egy másik moldvai plébániára D'André volt minorita rendfőnököt vette kombinációba Cisar érsek, de őt a bukaresti templomok magyar istentiszteletén kívül egy nagy jelentőségű egyházi szolgálat is Bukaresthez köti: az állami kórházak, menhelyek, dologházak és — börtönök magyar lakóinak látogatása, amire nemrégiben kapott meghatalmazást az illetékes hatóságok részéről.

Kétségtelen azonban, hogy jelentkezők hiányán nem fog mulni a moldvai csángók istentiszteletén évszázadok óta várt magyar szó felhangzása. (p. b.)

HIREK

Felelős szerkesztő: **Perédi György**

Kolozsvári szerkesztő: **Dr. Sulyok István**

Ciuj, Piața Unirii 13. — Telefon 902.

A Ferenc-csatorna építőjének halála

1813
március
13.

Százharminc esztendővel ezelőtt fejezték be a Ferenc-csatorna építést és azóta az a sok víz, amely átfolyt a Dunát a Tiszával összekötő csatornán, szinte teljesen elmosta az emberek emlékezetéből Kiss Józsefnek, a csatorna építőjének nevét. Pedig kiváló férfiú volt, aki képességeivel, nagyszabású terveivel messze megelőzte korát s abban, hogy a bácskai fekete föld termékenységéről szinte világszerte ismeretessé lett, Kiss vízlecsapolási munkásságának legfőbb érdeme van. Kiss József jó módú családból született 1748 március 19-én. Főiskolát Bécsben végezte, a mérnöki tudományokat pedig a bécsi katonai iskolában sajátította el s azután hosszú ideig mint katonai mérnök teljesített szolgálatot s csaknem egész Európát beutazta. Mérnöki tudományát az utazásai alatt bővítette ki, mert abban az időben Magyarországon nem igen voltak még lehetőségek arra, hogy a Kiss Józsefhez hasonló tehetségek okulhattak volna belőlük. 1780 derekán Zomborban telepedett le, ahol kultur-mérnök lett. A Bácskába akkor vándorolt be a svábság s letelepedésüket Kiss József árvíz- és iszaplecsapolási munkálatai segítették elő. A híres szivaci mocsarakat is ő csapolta le s a vadvizeket a Barába vezette. Ekkor készítette (1786) a tervét a Dunát a Tiszával összekötő hajózható csatornáról s e tervek szerint a csatorna Tiszaföldváról Monostorszegig terjedt volna. Terveit felvitte Bécsbe és bemutatta azokat Ferenc király udvaránál. Kiss Józsefnek szerencséje volt, terveit sikerült megnyernie úgy a trónörökös, mint a király hozzájárulását s 1792-ben szabadalmat kapott a csatorna megépítésére, 1793 március 27-én pedig 200.000 frt. kölcsönt kapott az udvari kamarától s ez év júniusában megkezdhetette a csatorna építését, amelyet 1802-ben fejezett be s május 2-án meg is nyithatták azt. A Ferenc-csatornához hasonló egész Európában csak Olaszországban és Franciaországban volt még akkor s Kiss József zsenialitásával Magyarországon teremtette meg Európa harmadik ilyen csatornáját. De a siker nem jelentett Kiss József számára örömet. Feljegyzéseiből (amelyeket a Nemzeti Múzeum őriz Budapesten), sok keserűség érzik, mert annak, aki mocsarakat tudott lecsapolni, a közhíny és nem-törődőmség mocsarait nem csapolhatta le. Ilyen zseni, sajnos, ma sem született még!

A regensburgi püspök győzelme Ludendorff felett. Münchenből jelentik: Ludendorff generális becsületsértésért pert indított dr. Buchberger Mihály regensburgi püspök ellen, mert a főpásztor nagybőjti pásztorlevelében erőlyesen visszautasította azokat a szenvedélyes és komolytan kirohanásokat, melyeket a lábornok és felesége már hosszabb idő óta a kath. egyház és annak tana ellen sorozatosan megjelentettek. Ezek a körülmények nemcsak kath. körökben keltettek megbotránkozást, hanem azokat a protestáns „Evangéliumi Szövetség” hívei is elítélték. A müncheni törvényszék felmentette a püspököt s így igazságot szolgáltatott neki, kijelentvén, hogy dr. Buchberger törvényes érdekeit védett, megengedett módon.

Indiában fellobban a parázs. Bombayből jelentik: India északi részében újra felángoltak a zavargások, amelyeket kommunisták szítanak. A gyarmatok hatóságai nagy katonai csapatokat vontak össze, repülőgépekről bombákat vettek a felkelőkre.

A gelencei templom kalandja az Univerzálal. Naponként ismétlődő történet. Onifisor Ghibu iskolát csinált és a többi egyetemi tanár hűségessé szorgalommal magolja feladatait. Nem régen egy tudós bucaresti professzor nagy cikket irt az Univerzálban a háromszékmezei gelencei templomról. Fölfedezéseiről lelkesen számol be: talált egy köfeliratot évszámmal, melyből csalhatatlanul megállapította, hogy cyrill számjegyek és a világ teremése után csekély 5700 év múlva, vagyis Krisztus Urunk születése után 1300-ban íródott. Mi sem természetesebb, hogy a gelencei templom román eredetű tehát és a magyar katolikusok csak bitorolták. Erveit az sem dönthette meg, hogy a templom híres freskóképei mind Szent László legendáját ábrázolják, a kunokkal való harcában. Persze a tudós professzor nem gondolt arra, hogy az Univerzálban is megjelent felirat fényképe esetleg nevétségessé teszi állítását, mert ha csak egy kicsit is konyított volna a régi arab számjegyek olvasásához, láthatta volna, hogy nem cyrill 1300 évről van szó, hanem 1503-ról — arabusul. Az persze nem is érdekeltte, hogy Gelencén van egy XVI. századra visszamenő egyházi Matricula, amelyből fényesen kiviláglik, hogy a templom eredete óta magyar katolikus volt. A professzor különben tiltakozó szavát emeli fel „két gróf” restaurálási terve ellen, nehogy elmagyarosítsák végképpen a cyrill templomot... A „két gróf” alatt gróf Kálnoky Hugó és Sebestyén József rejtőznek, akiknek nemes áldozatkészségük, illetve szakértői vezetésük lehetővé teszi a műtörténetben gazdag gelencei templom szakszerű restaurálását, ha csak Ghibu professzor ur addig nem sorolja állami műkincsek közé, Szent Lászlóval együtt!

Tévedésből gyilkolt és statáriális bíróság elé kerül. Kecskemétről jelentik: Solymosi László vacsi-hegypusztai 40 éves gazdálkodó az elmúlt éjszaka kutyája ugatására lett figyelmes. Hallgatta egy darabig, majd a kutya vonítani kezdett. Kinézett és azt látta, hogy egy idegen alak áll a kutyáólnál és annak láncát eloldani igyekszik. Ismétellen rákiáltott, majd amikor többszöri felszólítás ellenére sem távozott, felvette fegyverét és rálőtt az idegenre, aki sikoltva összesett. Solymosi kiment és az idegenben megdöbbenve ismerte fel Béres József 28 éves legényt, aki az ő feles kertésze és nagyot hall. A szerencsétlen legényt reménytelen állapotban kórházba szállították. Solymosi maga jelentkezett a rendőrségen, ahol letartóztatásba helyezték. Cselekménye statáriális eljárás alá esik.

Megalakult az első háromszékmezei gyümölcs-község. Már foglalkoztunk annak az életrevaló mozgalomnak ismertetésével, mely célul tűzte ki Háromszékmezeiben is az u. n. gyümölcsközségek megalakítását. A telen át tartott szorgalmas szervezőmunkának most már meg is van az első eredménye. Torja községben formailag is megalakult az első gyümölcs-község. A nagy érdeklődés mellett megtartott alakuló gyűlés már meg is választotta a vezetőséget, melynek elnöke *Barabás Márton* róm. kath. plebános lett, aki bár aránylag rövid ideje tartózkodik Torján, de már is tanujelét adta nagy szervezőképességének. Jegyző és titkár egyszemélyben *Sándor István* tanító, míg a gyümölcsközség vezetője *Benkő Dénes* ekl. műkertész, akinek cikkei lapunk olvasói előtt ismertek. A gyümölcs-községnek megalakulásakor huszonöt tagja volt, de azóta állandóan jönnek az újabb jelentkezők, akik felvételüket kérik. Rendkívül öröndetes ez az egészséges mozgalom, mert bár Háromszék mindig jó gyümölcs, főképpen almatermő hely volt, mégse tudott ugyszólván semmi kivitelt elérni, mert a fák elhanyagoltsága miatt a termés sejtjes volt. Részünkről a legmelegebben ajánljuk azoknak a háromszékmezei községeknek is a gyümölcsközség megalakítását, ahol alkalmas talaj áll rendelkezésükre. Vezetőben nincs hiány és így néhány év múlva tetemes jövedelemre tehetnek szert.

Nagyváradon 400 iskolásgyermek influenza. Az influenza-járvány Nagyváradon leginkább az iskolás növendékek között terjedt el. Eddig négyszáz diák és diáklány betegedett meg. Be kellett zárni az Oltea Doamna leánygimnáziumot, amelynek 232 növendéke közül 80 beteg, a zsidó leánygimnáziumot, melynek 129 tanulója közül 50 beteg, a zsidó fiuemei iskolát, ahol 178 tanuló közül 55 influenzás, a Felsőkereskedelmi iskolát, mert 135 diákja közül beteg 45, a Felsőkereskedelmi leányiskolát, ahol 110 tanuló közül 32 influenzás, a Gojdu Liceumot, ahol 70 diák beteg és a Zsidó Liceumot, ahol 68 beteg diák van. A járvány egyébként Nagyváradon enyhe lefolyású és halálozást eddig nem okozott.

Elhalasztották a Kolozsvári Takarékpénztár kényszeregyezségének jóváhagyását. Kolozsvárról jelentik: Tegnap délelőttre tűzte ki a törvényszék a Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank kényszeregyezségi kérésének végső jóváhagyását. A feltételeket a betétesek 89 százaléka elfogadta. A tárgyaláson azonban Fersigan Romulus ügyvéd, aki kezdetől fogva megtámadta a kényszeregyezségi eljárást több betétes nevében, most is nehézségeket támasztott. Azt bizonyította a törvényszék előtt, hogy a Kolozsvári Takarékpénztár csak fiókja a Pesti Hazai Takarékpénztárnak s mint ilyennek, nincs jogában önálló kényszeregyezségi eljárást folytatnia. Azt állította dr. Fersigan, hogy a törvényszéknek elsősorban tisztázni kell a két bank közötti jogviszonyt, mert szerinte a Pesti Hazai Takarékpénztár köteles a hitelezőket teljesen kielégíteni. A törvényszék a döntést március 27-ére halasztotta.

Az időközi bizottság Váradon másfél-millió osztalékot osztott szét, — de nyugdíjasai éheznek. Nagyváradnak kinos szenzációja, hogy a város üzeminek nyereségéből másfélmillió lejt osztottak szét a comisia interimare tagjai egymás közt és állítólag még háromszáz tisztviselő között, de a névsort semmiképpen sem akarják nyilvánosságra hozni, hiába követeli a polgárság s a velük érző újságok. Viszont ezzel szemben a városi szegény nyugdíjasok három hónap óta nem kaptak fizetést s a város tisztviselőinek egy része két hónapja nem látott egy banit sem. Az alpolgármester megígérte, hogy a nyugdíjasoknak, hogy ha a tisztviselőket kifizetik, rájuk kerül a sor, de nem komoly biztatás, mert a város pénztára üres. Így dolgozik az ideiglenes bizottság Nagyváradon.

Kalapácsos gyilkosság a Bánságban.

Temesvárról jelentik: Sipet községben Ducu János 38 éves gazdát összeűzött fejjel, holtan találták az uccán. Rövidesen kiderült, hogy Dancie Ilie ölte meg a vele élő asszony segítségével. Ducu Dancia vendége volt előttevaló este, ahol az asszony miatt régi féltékenységi jelenet ismétlődött, amit Dancia úgy fejezett be, hogy a konyhából behozott egy kalapácsot, mellyel vendége fejére sújtott. Erre az asszony is felkapott egy bunkos botot és addig verték, hajszolták a szerencsétlen embert, míg az kimevült az uccára és ott holtan összesett. A gyilkosokat letartóztatták.

Igazságtalan követelődés Janovits színházigazgatóján. Nagyvárad városa az a szerződésbeli kötelezettséggel adta ki Janovits Jenő színházgatójának a színházat mozi céljára, hogy a bevétel 25 százalékát a város szegényei részére juttatja. A szerződés tulajdonképpen közös üzletet jelent és a Janovits horribilis befektetése gépekre stb. miatt esik reá a 75 százalék. Tekintettel a közös üzletre. Janovits a filmkölsönzések díjának levonásával akarta kifizetni a 25 százalékot, míg a városi tanács egyes tagjai kötik magukat a bruttó jövedelemhez. Már többször vitáztak eldöntetlenül, míg tegnap a városi főügyész mellé dr. Fried János, Anghelescu és Speranza tanácsagokból álló bizottságot küldték ki a kérdés végleges tisztázására. Érdekes, hogy Anghelescu szenátor, a comisia interimare tagja a szerződés áttanulmányozása után szintén a Janovits igazát vitatja. A kölcsöndíj a bruttó jövedelem 40 százaléka s így Janovits alaposan ráfizetne a városi tanács bölcsességére.

Különös gyászjelentés arról, hogy mi-képpen halt meg Hajagos András. A Jászberényben megjelenő Jász Hirlap írja szőszentint a következőket: Meghalt Hajagos András. Tegnap temették. Béke poraira. Rövid ötven évet élt. Halála napján hajnali négy órakor egy kupica kisüstön főtt pálinka után négy hideg töltöttkáposztát evett. Ezt egy liter borsos forralt borral nyomtatván le, ismét elalud. Reggel nyolckor az anyjuk tizenkét tojásból rotyantott rántottára epresztette fel, minek elfogyasztása után a Kupak sógor társaságában két liter tavalyi bort szívtak fel. Délre a hajtai nagyerdő alá szánkáztak ki a Fertályos komához, aki két hizót vágott le a füstön lógó másik kettő mellé. Itt is elmulattak este 10-ig. Hazafelé az utat már csak a lovak látták. Itthon az anyjuk nyújtóztatta ki. Halála előtt semmiről sem panaszkodott, csak egy kis hasfájásról. András bácsi összesen egyszer ült vonaton. Valami pofon miatt vittek egyszer Szolnokra. Négy hét múlva jött haza a maga költségén. Ez volt az összes világotazása. Elmondhatjuk, hogy rövid, de boldog életet élt.

A gazdasági válság megoldása. A télnek már végén járunk és Önnek komoly gondjai vannak a tavaszi ruhája miatt. Ne vegyen újat, mert szakszerű vegyi tisztítás, vagy festés után a régit is, mint újat viselheti. Célját azonban csak úgy éri el, ha elsőrendű céggel dolgoztat. Forduljon bizalommal MOKOS kelmefestőgyárához, mely a legtekintélyesebben végzi a legfinomabb anyagok festését és tisztítását is. Gyár: Str. Take Jonescu 13. Fölvevőtelepek: „UNICUM” Sportáruház (Bulv. Reg. Ferdinand 4.) és Str. Avram Jancu 2.

Isten áldd meg a magyart — Kubában. Washingtonból jelentik, hogy Kubában ez év február 21-én hangzott el az első magyar mise, melyet Erdmann Ferenc r. kath. lelkész tartott. A havannai magyar kolónia apraja-nagyja gyűlt össze a pap hívására. Az első magyar Istenisztelet hatása az egybegyűlt ezerszer csalódott lelkekben leirhatatlan hatást váltott ki. Mindenki sirt. A szentbeszéd után Kölcsey Himnuszát énekelték el. Istenisztelet után egyetlen hívó volt, aki Erdmann lelkészhez ne ment volna kezét fogni és könnyes szemmel megköszönni az első, magyar lélekből felfakadt Isteniszteletet és beszédet.

Papszentelés Ujbeseenyőn. Temesvárról jelentik: Pacha Agoston temesvári róm. kath. püspök ma reggel pappá szenteli Schmidt János végzett teológust. A felszentelés Ujbeseenyőn, Schmidt János szülőfalujában történik.

Kétszázötvenháromezer lejt kidobott az ablakon a nagyváradai tanács. A nagyváradai interimári bizottság működésére jellemző adatokat hozott nyilvánosságra a technikai ügyosztály vezetője, Savu főmérnök a legutóbbi tanácsülésen. A múlt évben a vágóhíd részére Frankfurtból gépeket hoztak, melyeket dr. Galdau főorvos tanácsstag és Wasserstrom Sándor hivatali főnök vettek át. A felszerelés körül — így mondják elég érthetetlenül — változás állott be s egy hónapig a pályaudvaron feküdtek, aztán visszaküldték. A főmérnök többé nem kapott pénzt a várostól, új gépeket nem hozathatott. Ellenben fekbéért, idejött szerelőkért 216 ezer lejt fizettek ki. Így aztán se gép, se pénz. Egy kis előrelátással — mondja Savu főmérnök — ezt el lehetett volna kerülni. Ugy látszik, nem szakemberek rendelték a gépeket, hanem a comisia interimare tagjai. Most a tanács természetesen nem tudta megállapítani, kit terhel a felelősség, hanem evégett áttette a jogügyi osztályhoz, ott alhatik az akta, amíg a comisia interimare el — azután pedig hiába veszi elé az új tanács. Így gazdálkodik a comisia interimare a váradai polgárság pénzével.

Még a tót liga főtitkára is kénytelen elismerni a jogtalanságokat. Prágából jelentik: Gradier Antal, a cseh-szlovák nemzeti tanács pozsonyi osztályának titkára és a tót liga főtitkára előadást tartott a revízió kérdéséről, melynek során a magyarokra nézve igen kedvezőtlen nyilatkozatot tett. Annyit azonban mégis elismer, hogy a csehek a szinmagyar lakosságu Csalóközön kívül 248 olyan községet kaptak, háromszázhatvan ezer hektár területen és 238 ezer lakossal, amelyeket tisztán magyar községeknek lehet tekinteni.

Megkezdik az adókiivetést Nagyváradon. Nagyváradon a városi taxák kiivetését hétfőn kezdik meg. A városi tisztviselők mellett Markutiu elnöklele alatt az iparosok és kereskedők is résztvesznek. Az iparosság részéről: Robitsek Béla, Darabont György, Siminescu Márton és Galló János, míg a kereskedők részéről: Vidor Manó, Mihelyi György, Schwarc Sándor és Stern S. Endre lesznek az adókiivető bizottságban.

Divatba jött a pénzhamisítás. Kolozsvárról jelentik: Alig van nap, hogy a rendőrség újabb pénzhamisítótakat ne leplezne le, vagy amelyen a törvénytörők ne ítélkezzenek pénzhamisítók ügyében. A pár hónap előtt leleplezett husz-lejes hamisítók ügye, melynek tettesei Pantea Andrei és Curt Joan kolozsvári földművesek tegnap álltak a kolozsvári törvénytörők előtt, akik mintegy tízezer lej értékű hamis pénzzel csapták be a jóhiszemű falasiakat. Pantea Andrei másfélévi, Curt Joant pedig egyévi fogságra ítélte a törvénytörők. Mindkettő felebbezett.

Éjfélvi látogatás. Kolozsvárról jelentik: Téglás Sándor Pata-u. 126 sz. alatti lakos péntekről-szombatira virradó éjszaka éjfél tájban motoszkáló zajra ébredt. Megszólította a hálószobájában botorkáló idegent, aki erre kiugrott az ablakon. A szomszédok azonban hamarosan megcsípték és átadták a rendőrségnek, amely megállapította, hogy a látogatása számára szokatlan időt választó urat Pogaceanu Jonnak hívják és rovtomultu betörő.

Zboray Gyuláné temetése. Nagy és általános részvét mellett helyezték örök nyugalomra szombat délután 3 órakor Zboray Gyula szücsmester, egyik legtekintélyesebb váradai polgár feleségét. Az elhunyt urinó a társadalmi életben és egyháza jótékony életében jelentős szerepet vitt. Mélyen sujtott férje, leánya és veje dr. Andriška József és nagyszámu rokonság, tisztelők, barátok sokasága állta körül a koporsót, amely fölött Materny Imre evangélikus esperes mondott gyászbeszédet.

Sziklay Györgyike sikere a nagyváradai Ujságíró Klubban. Csütörtökön este zsufolásig megtelt a nagyváradai Ujságíró Klub szalonja előkelő közönséggel. Ez alkalommal mutatkozott be ugyanis a klubban Sziklay Györgyike, a tehetséges fiatal írónő, a váradai uritársaságok kedvence, akinek sok finom írása jelent meg már az Erdélyi Lapokban is. A fiatal írónő kedves közvetlenséggel, sok humorral mesélte el, hogy lett írónővé s félig-meddig irodalmi konferánszszzerű előadásával elragadtatta a közönséget, amely forró tapsokkal ünnepelte Sziklay Györgyikét, kinek bensőséges, meleg siker volt.

VENEZIA-ban „BUDAPEST” ex MARGHERITA pensio és szálloda:

Egyedüli magyar haz, magyar konyha, szép kilátás, folyó víz, fürdő, Radio. A Sz. Márk-tértől két perc gyalog, 10 lépésre, kanálison jobbra, a H. Bauer Grünwald bejáratától. Pensio már 30 litártól. Minden vaikutában Tulajdonos: Tóth Gyula.

Gyümölcsfák,
rózsa, buxus, thuja, fenyő és díszcserjék
legolcsóbban beszerezhetők
CZIRA KALMAN
műkereskedésben. Virágútel: Bemer-tér 2.

Váradai iparosok gyűlései. A borbély- és fodrásziparosok ma, vasárnap délután 3 órakor az Iparoskörben közgyűlést tartanak a városi taxa és adóemelés egységes eljárása miatt. — A husziparosok kedden, 15-én délután 4 órakor évi rendes közgyűlést tartják az Iparoskörben. — A cipésziparosok ma délelőtt 10 órakor fontos szakmai gyűlést tartanak.

Leégett a mezősámsondi plebánia. Mezősámsondról jelentik: Március 4-én ki-gyulladt és teljesen leégett a mezősámsondi r. kath. plebániának minden gazdasági épülete és elpusztultak a gazdasági felszerelések, a takarmány, sőt a lovak is. A tűzvész súlyos csapást jelentett a plebánosra, akinek tíz hold földje a szegény községben ugyszólván egyedüli megélhetését jelentette s a közelgő tavasz reményében készült annak megmunkálására. Lovakat, takarmányt, felszerelést vásárolt, nagynehezen — és most mindez elpusztult. Mezősámsond szegényeklakta község, a falusiak, akik rajonganak papjukért, nem képesek rajta segíteni, mert maguknak sincs. Ezért az Erdélyi Lapok elhatározta, hogy gyűjtést indít a mezősámsondi plebánia leégett gazdasági épületeinek felépítésére és az elpusztult jószágok és felszerelés pótlására s hisszük, hogy a tehetősebb paptársak maguk fognak példával előljárni a szerencsétlen mezősámsondi plebános segítségében, mert hiszen az élet nehézt utjain csak egymás kezét fogva juthatunk előre.

Öngyilkos mészáros mester. Marosvásárhelyen Bogdán Sándor ismert mészárosmester reggel 7 órakor az ágyában föbeléte magát egy régimódi rozsdás pisztollyal. Öccséhez irt bucsulevelében az egykor jómódu és szorgalmas ember anyagi romlását emlegeti. 62 éves volt és köztisztviselőben állt Marosvásárhelyen.

Halálozások: Özv. Vargha Kálmáné, szül. Tóth Vilma 62 éves korában elhunyt. Temetése hétfőn délelőtt 11 órakor megy végbe az olasz-i temető Haller-kápolnájából. (Veiszlovits.)

Gheorghe Ciocara nyug. miniszteri tanácsos 73 éves korában elhunyt. Temetése ma délután 4 órakor megy végbe a Ritóók Zsigmond-uccai gyász háztól. (Veiszlovits.)

Lukács Lászlóné, szül. Vasvári Erzsébet 36 éves korában elhunyt. Temetése ma délután 6 órakor megy végbe a London-uccai gyász háztól. (Veiszlovits.)

Pop Péterné, szül. Albu Mária életének 58-ik évében elhunyt. Temetése ma délután 2 órakor lesz a Hosszu-ucca 8. számú gyász háztól. „Kegelet”.

Özv. Szentiványi Ferencné, szül. Szcribai Erzsébet életének 77-ik évében elhunyt. Temetése hétfőn délelőtt 11 órakor lesz a Haller-kápolnából. „Kegelet”.

Agy- és szívérelmeszesedésben szenvedő egyéneknek a természetes „Ferencz József” keserűviz megbecsülhetetlen szolgálatot tesz azáltal, hogy a beltartalmat kiméletesen távolítja el. Tudományos tapasztalatok kétségtelenné tették, hogy a Ferencz József viz számos féoldalali hűdésben fekvő betegnél is megtette a kellő hatást s így nagy megkönnyebbülést okozott. A Ferencz József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Legszebben fest, tisztít I. V. O.

Oradea, Uri-ucca 1, Mészáros-ucca 4. (Royal-kávéházzal szemben) és Uri-ucca 34. :: Telefon 8-53.

SZÉPIRODALOM

SOHA NEM LÁTOTT CSILLAGOKHOZ

Millió csillag, amiket soha nem lát
Senki-teremtény,
Amiken el nem andalog soha
Emberi szemfény;
Amik után hiába kutatnak
Kandi tudósok:
Hódolatommal, millió csillag,
Alázatosan nektek adózok.

Aldás legyen az útatokon
A végtelen úrben;
Usszatok békén, az Isten előtt
Énekre derülten;
Vezessen a célig a titkotokoa
Örök isteni törvény;
Millió csillag, kísérjen esendben
A mennyei körfény.

Ne vágyjatok az emberi szem
Kettős sugarára:
Csillagnak az emberi szem
Nem haszna, de kára:
Két szem elég, hogy a végtelen ég
Bűnnel kavardjon!
Jobb hát, hogy az utatok ember előtt
Titkosba maradjon...

Szalay Mátyás

Szemtől-szembe a japán katonával

Írta: Jávör Béla

II.

Egész Kelet-szibériát elárasztották abban az időben, — 1919-ben és 1920-ban — az intervenció csapatok. Angolok, olaszok, kínaiak, amerikaiak, japánok, franciák, — akik féltékeny szemmel örködtek egymásra, nem készül-e valaki e hatalmak közül arra, hogy nagyobb falatot harapjon a muszka karéból, mint amennyit az ő étvágyuk kielégítésének veszélyeztetése nélkül el lehet nézni.

És az olcsó, jó falatra lesők közt legszámosabbak, de legigénytelenebb külsőségekkel felruházottak a japánok voltak. A távol-keleti városok kaszárnyái tömve voltak velük és az uccákon s az erődítések környékén minduntalan szembeötlöttek látszólag céltalanul bolyongó, ügyetlen-léptű járőreik. Mint valami szárnalmas uccai kéregetők ödöngtek az orosz, kínai, japán, koreai elemekkel vegyes tarka uccai forgatagban és egy pillanatig sem volt gondjuk arra, hogy határozott fellépéssel, katonás és nagy erőt sejtető külsővel imponálnak akár a bennszülött lakosságnak, akár a jövevényeknek, vagy idegen haderők különítményeinek.

Az amerikai kalapos armádia délceg és öntudatos katonái mellett valóban komikus és szánalmat gerjesztő látványt nyújtottak.

És rendkívül sokat szenvedtek a zord éghajlat miatt. Nagyszerű felszerelésük nem védte eléggé őket az időjárás viszontagságival szemben. Nyilvánvalólag nincs meg szervezetüknek a kellő ellenálló képessége. A harmincöt fokos, sőt még ennél is keményebb hidegekben ott fagytak meg az őrszemen. És nyáron a szibériai tipikusan kontinentális klímában rekkenő hőségében vízi-puskával élesztették a gyakorlatozásról felajultan hazatérő harcosokat.

Ez egyik oka volt, hogy annakidején, orosz és amerikai nyomásra, aránylag könnyen lemondott Japán a távol-keleti orosz tartományok birtoklásáról s hogy egy jó év tized elmúltával délebbi vidékeken, az enyhe éghajlatu, dús vegetációjú és termékeny Mandzsuriában keressen fölös-lakosságának letelepedési lehetőségét.

És ezek a nyomoruságos külsejű, törpe figurák, kétségtelenül kizárólag a lelki erő hatalmánál fogva, mégis a világ legjobb katonái közé tartoznak. A legutolsó közlegény is át

van hatva az érzéstől, hogy győzhetetlen hadsereg tagja, a legharcosabb nemzet fia és a világ legelső katonája. Sok japán katonával tereltem erre a tárgyra a beszélgetést és valamennyien — nem gögös hivalkodással, hanem valami gyermekes büszkeséggel, — e mellett az öntudat mellett tettek vallomást.

— Hány kínai katona kell egy japán ellen? — kérdeztem egy izben egy fiatal, csupasz-állu kis bakát.

Habozás nélkül mutatott ujjával tizet.

— És hány orosz? — vallattam tovább.

A japán harcos mosolyogva emelte fel felkézét, mind az öt ujját feszítve szemem elé.

— De német, vagy amerikai katonából már csak kevesebb szükséges? — folytattam a kérdezősködést.

Nippon katonája gondolkozóba esett és két ujját mutatta fel. Ennyivel elbir egy japán.

Most még egy kérdést kockáztattam meg.

Abban az időben sok magyar hadifoglyot kényszerített az éhség a vörös gardába s ezek a szerencsétlenek az Amur-menti rengetegben bujdosolva, gyakran ütöttek rajta gyantlanul táborozó japán gyalog-csapatokon, vagy nem eléggé óvatos trén-különítményeken. Elkeseredett véres harcok fejlődtek ki közöttük itt, a két nép évezredekkel ezelőtti közös bölcsőhelye körül, mely harcokról gyakran emlékeztek meg a japán hadszíntéri jelentések. A japánoknak tehát kialakult véleményük volt a magyar katonáról, amit az én közlegény barátom úgy fejezett ki, hogy mutató-ujját tartotta fel s utána hüvelyk-ujjának felét.

Lehet, hogy valami szörnyű harc emléke élt benne, de az sem lehetetlen, hogy — a japánok hagyományos udvariasságával — csak bókolni akart nekem, a magyar tisztnek, amikor fajtestvéreim harci erényeit csaknem a sajátjával egy színvonalra emelte.

Még néhány mozaikdarab, amivel kiegészíthetem a japán katonáról rajzolt képet.

Kedves volt megfigyelni a viszonyt a tiszt és a legénye között. Gyakran lehetett látni, amint együtt haladtak az uccán. A legény egy lépéssel a tiszt mögött. És beszélgettek. A legény, — úgy látszik, ott is a jópapa Jánosok közül válogatják ki a pucert, — rendszerint mesélt gazdájának valami mulatságos történetét, amit a tiszt fölényes és jóindulatu

mosollyal honorált és néha rövid kérdésekkel kutatta a részleteket, anélkül, hogy hátra tekintett volna.

A tiszt és a legénység közötti viszony a legharmonikusabbnak látszik. De az altiszt bizony ott is gyakran megfélekedzik magáról és gyakorlatozásnál éppúgy hull a pofon a szegény közlegényre, mint az európai hadseregben. S a baka a sorban, a tüzér az ágyu mellett, a huszár a lovaglósiskolában szemrebben nélkül túri az ütleteget.

Csak egy olyan jelenséget tapasztaltunk, ami arra vallott, hogy itt-ott, alig észrevehetően, valószínűleg a városi elemnél, a japán soraiban is kikezdték már a vasfegyelmet a munkásmozgalmak újeszmehirdetői. Május elseje volt és hadifoglyot szállító vonatunkat japán technikai csapatok katonái vezették az Amur mellett egy hosszabb útvonalon. Egyik kis állomáson feltűnő hosszú ideig vesztegeltünk. S amikor türelmünket veszítve utána néztünk a késedelem okának, a legnagyobb meglepetésünkre holtreszegen találtuk a lokomotívot a mozdonyvezetőt, meg a fűtőt is. Egyik a szeneskocsiban, másik a mozdony parkányára borulva, mélyen hortyogva aludt, lábaik alatt pedig üres palackok heverték szerte-szét. A japán elvtársak így ünnepelték május elsejét.

Egy cseh légionista gyors közbelépése mentette meg a mozdonyt a felrobbanástól. Hamar jelentést tettünk a legközelebbi japán parancsnokságon s egy tiszt a japánok jellegzetes, kényszeredett mosolyával ajka körül, váltatta le a két részeg katonát. Ugy tett, mintha csak ártatlan csinytevésen érte volna őket. Dehogy is mutatta megdöbbenését, mérgét, megbotránkozását az idegenek előtt.

És még egy adat a japánok különös lélek-tanához:

A kelet-szibériai forrongások, válságok zürzavarában a bevonuló japánok kezelésükbe vettek egy hadifoglyot tábort. Ha jól emlékszem, Pervoja-Rjeckán. Pontosan fizették a nemzetközi egyezmény szerinti illetményeket, rendet tartottak a táborban, de a fegyelemtől évek óta elszokott hadifoglyok nem bírták ki többé a magas kerítések közé szorított irtózatot egyhanguságot, a szabadság teljes hiányát és egy szép napon két fiatal tiszt keresztül szökött a négy méteres kerítésen, hogy felváltsa a mindennel ellátott rab-ságot a szabadsággal, teljes nyomorral.

Nem sikerült a szökés. Japán járőrök eredtek utánuk és visszacipelték a táborba őket. Mindenki azt hitte, hogy egy-két napi szabadság után árán szabadulnak a szökevények. De rövid idő múlva parancsot kapott a két fiatal hadifoglyot tiszt, hogy rekonstruálják a menekülés büntényét... A fiuk, most már katonai felügyelet alatt, pontosan végigjártatták a szökést. Keresztülmásztak a deszkafalon. Alig ugrottak le azonban a tulsó oldalon sortűz dördült a közeli bokrokból és a szökevények holtan estek össze. Japán exekúciós szakasz ölte meg őket.

A megtorlásnak ezt a formáját csakugyan az a japán agyvelő eszelhette ki, amely ma népszövetségi jegyzőkönyvekben, kormánykommunikációkban száz és egy formát és kifogást talál a nemzetközi megállapodásokkal szentesített háborús borzalmakon is messze túlmenő vérontásokra s egy nemzet leigázására, mely kulturájában, faji kiválóságában, eredetiségében minden látszólagos elmaradottsága mellett is fölötte áll.

I. V. O. olcsó árai utólérhetetlenek!

NÉKEM KELL LENNI ...

Ha megkoccan halkan ablakod
olykor egy szelid hajnalon.
Meg kell érezd, hogy én járok ott,
meg kell, hogy érezd angyalom

Ha bimbót csókol kiskertedben
a napsugár rózsafádra,
S feléd száll egy régen dalolt dal
elfeledt fakó foszlánya,

Ha szellem-kéz árnya suhan át,
a lelked rezgő hurjain...
Meg kell, hogy érezd simogató,
téged kereső sziv-ujjaim.

Még büszke vagy, szép vagy, mosolygó.
Néked nyílik minden virág.
— De énnékem kell lenni, szived
kertjébe hajló rózsáig.

Nékem kell lenni majd az őszi
alkonyat enyhe sugára.
Virágot-tűző öreg-ujjak
hajad dér-este szálába.

Sárközi Gerő

MÁR NEM SOKÁIG

Nyolcvannégyéves anyám kezét
Az áldott, öreg, eres kezeket,
A simogatókat érzem fejemen,
És úgy fáj tudnom, hogy már nem sokáig...

Már ott áll mögöttem az angyal,
És egyszer csak előlépve
Megfogja lassan az eres kezeket
És mondja: „Megyünk...”
Oh, már nemsokára...

S a nyolcvannégyéves anyám
Fölkel a zsölyge párnaölemből,
Még egyszer végignézi a szobán,
Még simogatja szemével
A kedves vén butorokat,
Alázatosan és nyugalommal
Az angyalra tekint és mondja: „Megyünk...”
Oh, már nemsokára...

S elmennek ketten: ő meg az angyal.
A kicsi, szombati Mária-oltár
Lámpája kiég, el is alszik
A vén szoba sarkában örökre:
Oh, már nem sokára...
Már, amíg az áldott kezeket
Még szürkült gyermekfejemen érzem,
Már látom az angyalt a zsölyge mögött:
És az anyám is tudja, hogy ott áll.
Oh, régen tudja, hogy ott áll,
S már nem sokáig...

Anyám, ha elbisz az angyal,
Kérdd meg az Istent, hogy egy napra nyaranta
Visszajöhess, amikor én is
Idelátogatok a fészekbe pihenni:
Egy napra nyaranta pihenni.
Kérdd meg, hogy visszajöhess:
Mondd meg a jóságos Atyának,
Hogy a fiadnak pihenése,
Ha öreg, drága, eres kezeid
Az arcát végigsimogatják;
Mondd meg, hogy nem maradsz sokáig,
Csak egy napra nyaranta
Engedjen vissza, anyám.
Csak amíg áldást adsz a szürke hajamra,
Nem, nem sokáig...

Nem lehet, hogy az Isten a kérést
Elősse, anyám, hiszen eddig
Nagyobb kegyelmet is adott,
Mint ez a kicsi kérés lesz adafönn.
Én itt leszek és itt térdelek, itt,
A zsölyge előtt leborulva
És várom, hogy öreg kezedet
Végighuzd szürke fejemen.
Én itt leszek egy napra nyaranta,
Hűségesen, ahogy illik, anyám...

Jaj, már nem sokára...

Szalay Máttyás

Az öntudatos proletár és az apáca

Irtta: Pierre l'Ermit

Egy munkanélküli proletár délelőtt 11 órakor haza érkezett. Kinyitotta a lakás ajtaját és megilletődve maradt állva a küszöbön. Csudálatos! Egy apáca, akit ott lát beteg felesége ágyánál! Két kicsi gyermek meglepetéssel veszi. Egy apáca... nála? Ez több, mint különös. Egy pillanatra kísértése támad, hogy le tegye a szerszámcsészéjét és visszatérjen. De kisleánya már észrevette és kiáltott: „Papa, papa!” Az apáca, aki éppen egy eszébe tejet tartott a kezében, megfordítja fejét és barátságos jónapottal köszön.

— „Jó napot, nővér”, mondja a munkás, mialatt egy átkot fojt vissza fogai között.

— Örömmel közölhetem Önnek, hogy felesége már jobban van. A láz esik.

A munkás közeledik felesége ágyához:

— Valóban jobban vagy?

— Igen, a nővér gondosan ápolt. Az ebéded is készen van már; a nővér készítette el.

Vontatott lépésekkel megy a munkás a gáztűzhelyhez. Ott áll egy leveses fazék, egy nyitott szardíniás doboz, egy tányér narancs és hideg krém.

— Igen, látom, mormogta a férj.

— Mondja meg kérem, mit szeret enni?, szól a nővér.

— Szeretek én mindent...

Mikor a nővér eltávozott, a munkás közelebb lépett felesége ágyához:

— Ki hívta ide?

— Nem tudom.

— Csak nem te?

— Nem, biztosítalak, hogy távolról sem én...

— Honnan tudhatta, hogy beteg vagy?

— Valószínűleg a házmesterné...

— És mit csinált itt?

— Mindent! Rendbe hozta a gyermekeket, elkészítette az ebédet és ellátott engem... Olvadt a munka a keze alatt. Még egy üveg bort is hozott.

— Hát nem csupán imádság az egész?

— Egyáltalán nem.

— Csudálatos!

A munkás gondolkodik. Vakarja a fejét és így szól:

— Te tudod, hogy én nem szeretem ezeket a népeket.

— Pedig igazán ügyes.

— Annál jobban kell vigyázni. Biztosan főz valamit az agyában, hogy ide feljön. Holnap is jön?

— Igen, korán reggel. Alaposan ki akarja takarítani a lakást, felszűri a padlót és nekem hoz egyet-mást.

— Vajjon mi rejlik ennek a háta mögött?

És nap mind nap, jön az apáca. Olyan, mint a napsugár. Kitakarítja a lakást, dezinficiálja, megmossa a gyermekeket, felöltözteti őket és ápolja a beteg asszonyt. A szegény asszony már úgy meg szokta, hogy nem is tudna magán segíteni, ha a nővér egyszer elmaradna. De a férfi sem nélkülözheti tovább. Érti, de ennek dacára zárkózott marad, komor és bizalmatlan. Egyik napon nem tudja magát tovább türtőztetni és nyers hangon kérde a nővért:

— Végre is nem állítaná már ki a számláját?

— Micsoda számlát?

— Mit kér egy vizitért?

E szavaknál a nővér, aki még egészen fiatal, hangosan felkacag. Olyan különösen hangzik ebben a nyomortanyában. Aztán így szól:

— Kedves Uram, csak egy imával tartozik, egy kis imával!

— Én... imával? Ilvesmivel nem foglalkozom. Egyébként ez lenne az egész fizetése?

— Igen. Ez biztosan valami reklám, nővér. Beszéljünk egészen nyíltan. Mi érdeke van, hogy ide feljön?

A nővér lesüti szemét és halkán válaszolja:

— Azért jövök, mert szeretem az Istent és mindenkit, akit Ő szeret.

Az öntudatos és szociális alapon szervezett proletár, aki mindig a „Populair” és a „Humanité” vezércikkeit olvasta, érthetetlenül néz az apácára, aki neki ilyen különös szavakat mond... szavakat, melyeket már hallott egyszer sok-sok évvel ezelőtt, mikor még a templomba járt. Végül így szól:

— Tehát Istennek még mindig van valami gyakorlati jelentősége?

— Isten minden. Aki hisz benne — és ki nem hinne! — az indíttatva érzi magát, hogy mindazt meg tegye, amit én teszek.

A munkás hirtelen válaszolja:

— Nem! A pénz minden! Pénz kell és akkor minden jól van.

— A pénz semmi! Nekem vannak testvértársaim, akiknek szülei igen gazdagok voltak. És eljöttek hazulról anélkül, hogy egyszerűs hátra tekintettek volna. A szív minden és a szeretet. A legfőbb szeretet pedig az Isten!

A proletár még mindig nem érti és ismét megkérdezi:

— Az Isten kedvéért jött ön hozzánk és éppen hozzánk?

— Igen. Az Isten barátai az én barátaim. Az Isten kedvencei pedig a szegények.

— Mindez olyan érthetetlen számomra, de olyan különös. Szabad megszoritnom a kezét?

— Igen.

— Ezt elmondom majd elvtársaimnak. Biztosan tréfára veszik az egészet.

— Vegyék, aminek akarják.

Az apáca már régen eltávozott és a munkás még mindig önmagához beszél. Újra és újra megismételte a mondatot, mely lelkiállapotát találóan jellemezte. Érthetetlen előtttem, de olyan különös...

Forrottotta: Dr. Hauler Pál.

IRODALOM

Dr. Monay Ferencz O. M. Conc.:
Kis Imakönyv (3 kiadás.)

A római Szent Péter templom neves magyar gyóntatójának „Kis Imakönyve” igazi vademecumja a hitéletet élő kath. embernek. A szerző figyelemmel van a vallásos élet minden megnyilatkozása iránt s minden alkalomra van egy-egy kedves imádságos könyvszága vagy éneke. Előnye az imádságos könyvnek, hogy bőven használja az egyház liturgikus imádságait, szép átültetésben. Különösen megemléstésre méltók, Assisi Szent Ferencsen megemléstésre méltók, Assisi Szent Ferencsen megemléstésre méltók, Assisi Szent Ferencsen megemléstésre méltók. Az ajátossági rész végén tájékoztatást kapunk a Pádai Szent Antal Imaegyesületről. Az imakönyv megérdemli, hogy a kath. hívek között minél jobban elterjedjen. A könyvet finom papíron, szép kiállításban a „Vasárnap” adta ki Aradon.

Kávéházakban, éttermekben, vasúti állomásokon kérje mindenütt az ERDÉLYI LAPOK-at!

Északi rokonainknál

Dr. Jancsó Elemér.

XI.

Hazafelé.

Stockholmban két napot töltöttünk és ez a két nap végtelen sok örömmel és tanulsággal járt. És mégis valami kiábrándulás felét éreztünk már az első nap, mert a svéd fővárost annyira beharangozták előttünk azok, akik ottjártak, hogy egy kis csalódás elkerülhetetlen volt. A közel hatszázezer lakosú város nemcsak Svédországnak, de Leningrád után az egész Balticumnak is legnagyobb kikötője. Forgalma még most, a gazdasági krízis mélypontján is, óriási. A szűk kis régi uccákon autók tengere ömlik tova és teszi életveszélyessé az átjárást. A svéd főváros kultúrája meglepően nagy. Megnéztük a Skausesz és a Nordiska muzeumokat, amelyekben szakavatott kezek egy ezeréves kultúra kincseit halmozták fel. Különösen szépek az etnográfiai gyűjtemények és a szabadban lévő néprajzi múzeum, amelyet azóta több európai város sikerrel utánzott. Stockholm egyik legszebb épülete az ősi Radhuset, városháza, amely ma is büszkén hirdeti a város régi és jelenlegi nagyságát. Óriási díszterméhez monumentálisban hasonlót nem igen láttam Nyugateurópában sem. A Rigsdagshuset (parlament) klasszikus formáival már ismert jelenség. Stockholm a régi és új építészetnek érdekes keveréke. Mig egyes negyedei ősi skandináv stílusban épültek fel, addig új részei Helsinkéhez hasonlóan modern német és amerikai építészet gyermekei. Kisérőink és köztük Lefler Béla, a kitűnő stockholmi magyar tudós és műfordító értékes felvilágosításokkal látnak el Svédország kulturális és szociális viszonyait illetőleg. De e nagy és átlagos jólétre legjellemzőbbek azok a munkásnegyedek, amelyek óriási félkörben körülvesszik a várost. Nem szabad azonban azt gondolnunk, hogy e „külső jólét” mögött nincsenek mélyreható bajok és nem lappang ki-kirobbanó elégtelenség. Svédországban éppúgy, mint Európa legtöbb államában óriási a munkanélküliség. A háború nagyszerű konjunktúra volt a semleges hatalmak tökései számára, ennek a konjunktúrának ma vége és a különben kiegyensúlyozott Skandináv államok a világ gazdasági válságának megdöbbenően katasztrófális fejleményeivel szemben.

Stockholm legszebb részei azok az uccák és negyedek, melyeket csatornák és öblök kereszteznek minden irányban át. A hajók és motorcsónakok tömege bonyolítja le itt a forgalmat és remek látvány a nyüzsgő eleven élet is, amely az egész kikötőt és belvárost betölti.

Sajnos, ebben a csodálatosan szép északi városban is csak két napot tölthettünk és harmadnap már Délsvédország zöld mezőin át haladtunk útunk következő állomása: Koppenhága felé. Koppenhága különösebb meglepetést nem nyújtott, pedig tanulságokban nem kevésbé volt gazdag, mint Stockholm. A dán főváros eleven, vidám élettel merő ellentétben áll nyugat nagy városainak desperált, reménytelen hangulatával. A munkanélküliség minimális és az általános jólét még nagyobb, mint bármelyik balti államban. Vezetőnk magyarázata szerint Dánia prosperitását aktív külkereskedelmének, békepolitikájának és szociális intézményeinek köszönheti. Hadseregét teljesen leszerelte és minden erejével

regi jólétének biztosítására törekszik. Valóban Koppenhága mintaszerű szociális intézményekkel rendelkezik, munkásnegyedei semmiben sem hasonlítanak Keleteurópa proletárnegyedeihez. A munkásság Dániában nemcsak anyagilag, de lelkiileg is elpolgárosodott. A dán szocializmus az angolhoz hasonlóan már nem a marxizmus diadalra-juttatásáért küzd, hanem a polgári rend és a kapitalizmus ingadozó épületének alátámasztásáért.

Koppenhágai impresszióink közül legkedvesebb volt az a kirándulás, amelyet a dán főváros környékén tettünk. A régi fejedelmi kastélyok gazdasága és fénye eleven emléke annak a szédületes fényűzésnek, amiben még egy ilyen kis ország uralkodói is éltek. Az egykori eleven várak ma csendes múzeumok, melyek előtt autókarak hosszú sora áll és hozza a világ legtávolabbi vidékeiről ide a kíváncsi turistákat. Maga Koppenhága inkább érdekes, mint szép város. Egy-két régi templomtól és uccától eltekintve, egészen modernnek, sőt néha ultramodernnek is mondható. Rendkívül értékesek múzeumi. Különösen a Thorwaldsen múzeum, ahol a nagy dán szobrász klasszikus alkotásait őrzik. De van még egy különlegessége Dánia fővárosának, amit szinte elfelejtettem megemlíteni. Talán sehol a világon annyi biciklistát nem látni az uccán, mint itt. Reggel ezrével és tizezrével vonulnak át a gyárak és hivatalok felé Koppenhága tisztviselői és munkásai. Esténként pedig szintén tömegesen korzóznak biciklín azok, akiket a napi munka nem meritett eléggé ki. Különös látvány az éjjeli biciklikorzó, midőn szerelmes diákok és munkások robogó bicikliükről mondanak bókákat egymásnak. Az autók szinte anachronizmusként hat e kerékpár tengerben, melyben sokszor alig lehet átvérgetni.

Utolsó estémet a koppenhágai magyar borházban (Ungersk Vinhuset) töltöttem. Jól esett idegenbe szakadt magyarokkal együtt lennem és hallgatnom rég nem izlett magyar ételek és italok mellett a cigányzenét. A dán főváros magyarjai jórészt pincérek, zenészek és festők, akik többé-kevésbé megelégedettek sorsukkal. Csak a legújabb időkben kezd gyengébben menni sorsuk, — mióta a gazdasági válság Dániát is kikezdte. Egyelőre csak a fizetéseiket redukálták, de már rájuk veti sötét árnyékát a leépítés, a munkanélküliség réme is.

Késő éjjel volt, mire hajóra szálltunk. A Gjeser nevű hatalmas vontatógőzösön siklottunk tova Warnemünde felé. Hideg szél fújt, de azért reggel sokan kint voltunk már a fedélzeten és gyönyörködtünk a felkelő nap első sugaraiban.

A következő három napon Berlin és Drezda nevezetességeit néztük meg, de németországi tartózkodásunk szomorú benyomásoktól volt terhes. A hatalmas német főváros, mintha lidércnyomás alatt lett volna. Desperált emberek, munkanélküliség, bizonytalanság mindenütt. Vihar előtti csend uralkodott a lelkekben. Alig pár nap és Németország még mélyebbre esett a válság lejtőin, mint valaha. És amíg magukat jóakaratainak nevező humanisták menteni próbálták azt, ami még menthető, Németország válsága európai válsággá nőtte ki magát.

Utolsó berlini estémet kint a körúton töltöttem hosszan gyönyörködve a szemképrázta fényreklámokban és előttem ismeretlen német főváros modern épületeiben. Az uccákon kevesen jártak. Csak itt-ott haladt el mellettem egy-egy koldus és néhány hangos diákcsoport hol Hitlert, hol a kommunistákat éltetve. Betértem egy kis korcsmába. A forró éjszaka ide üzött kivülem még vagy 20—30 munkást és diákot, akik a hideg sör mellett országuk jövőjéről vitatkoztak. A kapitalizmust szidták, amely már lejárt termelési rend, mert sem etikailag, sem racionálisan nem tud eleget tenni a mai társadalom követelményeinek. Amint a beszélgetésük hallgattam, egyre jobban előttem állott Németország problémáján át mindannyiunk tragédiája: a mai válság, amelyet csak a nemzetek és osztályok közötti kizsákmányolás megszűnése után fog megoldódni. Az egyén boldogulása ma inkább, mint valaha, a közösség boldogulásától függ és a kollektivitás eszméje, amely egyedül van hivatva a széteső emberiséget új és tökéletesebb társadalmi rendbe összefogni. A XX-ik század társadalmi fejlődésének jövője nyílt kérdés, de az eljövendő évek meg hozzák majd reá a feleletet.

Ezekről a kérdésekről beszélgettünk különvontatunkon idegenbe tévedt kisebbségi magyarok, miközben vonatunk átrobog a Szász Alpokon keresztül Csehország fővárosa: Prága felé. Reggel felé Pozsonyban voltunk és ahogy útunk vége felé közeledett, fájdalmas érzés fogott el mindannyiszor, hogy ennek a szép útnak is oly hamar vége lett. Megkezdődött a búcsúzkodás, először a felvidékiek váltak el tőlünk, majd nemsokára Budapesten szétoszlott a mi kis „közösségünk” is. Az alkalomszerűleg összeállított kiránduló társaság szétszóródott a magyar nyelvterület minden irányába. De mindannyian nemcsak emlékekben, komoly tanulságokban is gazdagodtunk, mert előtünk ismeretlen népek életébe tekintettünk be és baráti kapcsolatokat teremtettünk Északeurópa velünk rokon népeivel: a finnekkel és észtekkel! (Vége.)

LAPSZEMLE

Az ERDÉLYI HELIKON márciusi számában kezdi közölni Bánffy Miklós „Emigrációban” címmel emlékezéseinek harmadik részét. Tamási Aron „Abel nyulat fog” című új novelláját, Reményik Sándor új verseit közli a folyóirat. Ligeti Ernő „Az irodalom társadalmi funkciója” címmel ír hosszabb tanulmányt. Ezekon kívül nagyobb tanulmányokat és cikkeket irtak e számban Reményi József „Magyar vallomás a new-englandi tengerparton”, B. Bányai László „Jegyzetek a regényírás jövőjéhez”, Kós Károly „Az építész és a költő” címmel. Novellát irtak: ifj. Grandpierre Emil „Féllábu emberek” címmel, Thury Zsuzsa „Végtelen az ember” címmel. Verseket Gunda Béla, Habán Mihály, Kovács K. Jenő és Kovács István. Molter Károly nagyobb cikkben ismerteti Adolf Meschendörfer „Die Stadt im Osten” című Braszórol szóló regényét. A Szemle-részben kisebb-nagyobb cikkeket irtak Reményik Sándor, Bobuniczky Szefi, Kovács László, Járosi Andor, Lakatos Imre, Mélius N. József és Vita Zsigmond. A folyóirat műmelléklete Kós Károly rajza. Szerkesztőség és kiadóhivatal címe: Cluj-Kolozsvár, Piața Mihai Viteazul (Széchenyi-tér) 40. II.

ASSZONYOK LAPJA

ROVATVEZETŐ:
KOVÁCS DEZSŐNÉ

A nő teremő ereje a szeretet

Felelet az egyetemi hallgató leányoknak

Irtá: Egy modern anya

Ritkán vettem olyan őszinte érdeklődéssel kezembe újságcikket, mint a Mara Gizella írásait. Nemsokára egyetemi hallgató lesz a leányom, — s miután mindig nélkülöztem, hogy nincs egyetemi végzettségem, kicsi korától kezdve örömmel gondoltam arra, hogy ő megszerzhesse. De ezt az örömet évek óta megzavarja az egyetemre járó leányok sorsának figyelése és különösen mai helyzetüknek mérlegelése.

Módomban volt kezdet óta figyelemmel kísérni a Kolozsvárt egyetemét végzett leányok egész sorát. Első időben csak jelesen érett leányok mehettek egyetemre, kik a gymnasium két utolsó évét csak mint magántanulók végezheték. Nőmozgalmi szempontból természetesen igazságtalan volt e szigorúság, — de előmozdította a nők jó hírnevének megalapozását a főiskolákban, mert az első itt egyetemre kerülő leányok egytől-egyig tehetségesek, kiválóak voltak és komolyan megállították helyüket.

Midőn aztán megnyiták az Alma Mater kapui korlátlanul minden érettségit tett leány előtt, akkor sajnos, évről-évre mind több olyan nő is került oda, kiket nem komoly tanulási szándék vezetett. Persze az ilyenek közül a legtöbb nem végez, — de rontja komolyan óhajtó és erkölcsi alpon álló hallgatóntársai jó hírét.

Az utolsó esztendő nagy anyagi és szellemi válsága sok rossz hatása mellett, talán, meghozza az elhivatottan tanulni óhajtó nők számára azt a jót, hogy miután elhelyezkedés szempontjából nem érdemes főiskolát végezni, csak azok fognak egyetemre jönni, kik komolyan oda valók.

Nekünk egyetemet végzett nőkre feltétlenül szükségünk van és hova-tovább, — mint remélhető, előbb-utóbb csak megkapjuk a választójogot is, még inkább lesz. — következő asszonynevezésünk vezetőegyeniségei megfelelő szakképzettséggel bíró nők kell, hogy legyenek, — kiket asszonyi intuíciójuk komoly tudással párosulva, valóban képessé tesz felelősségteljes szerepük vállalására.

Ilyen szempontból nézve a Mara Gizella írásait, sok gyönyörűségünk telik bennük. Jól esik látni, hogy a ma egyetemi padokban ülő leánygeneráció milyen komoly önkritikával mérlegeli helyzetét és milyen nyílt bátorsággal vállalja felelősségét a jövővel szemben.

Miután elmefuttatásával nagyjában egyetérték, csak első cikkének néhány pontjára szeretném őszinte jóindulattól sugallt megjegyzéseimet közzétenni.

Elénken jellemezve az egyetem jó és rossz hatásait a leánylélekre, megállapítja, hogy „ritka ma a kiegyensúlyozott leánylélek.”

E szomorú valóság jellegzetes tulajdonsága minden átmeneti kornak, — már pedig mi a nőemancipáció szempontjából még túlságosan kezdetleges időszakot élünk. Nagyon elismeréseméltó a mai leányok azon igyekezete, hogy, a jövő nemzedék már egy „megoldott s bizonyos irányban kialakult helyzetbe jusson” — de sajnos, nem remélhető, hogy ezt rövid idő alatt elérhessék.

Most olvastam egy elkélt német folyóirat¹⁾ „A mai fiatal leányok”-ról szóló füzetét, melyben egyik kiváló cikkíró (Dr. Gertrud Bäumer), megállapítja, hogy náluk 1919-ben

¹⁾ Süddeutsche Monatshefte München Januar 1932.

a nők egyenrangúsítása a nagy tömeg részére olyan váratlanul jött és az általa létrehozott átalakulás olyan horderővel bír, hogy generációk fognak letünni, míg ezen ésszerű újítás szerves életformává válhatik. Tehát leányok csak türelem és soha el ne csüggedjete, ha a magatok elé tűzött célt nem is tudjátok úgy megvalósítani, mint a hogy óhajtjátok.

Helyes úton indultok el, ha felelősségeitek teljes tudatában önneveléssel kezdve gondoltok mások nevelésére. De — és itt kell valóságosnak azon pontját érintsem, mellyel egyáltalán nem értek egyet, miért lép fel a végzett leány gyakran gögös igényekkel a társadalommal szemben? miért nem tisztel többé kort és tradíciót? s hogyan lehet számára egyetlen mértékadó tekintély az értelem?

Spranger kiváló német lélekbúvár „Az ifjúkor pszichológiája”²⁾ című gyönyörű művének „Az ifjú életérzés típusai” fejezetében (343 oldal) érdekes párhuzamot von a férfi és nő fejlődése között.

A pubertás éveiben a leányok legtöbbször megelőzik általános fejlődés tekintetében a fiukat, alkotó erőtlől hajtvva, hosszú időn át jól győzik a versenyt velük. De, míg a 20-as évek kezdetén az ifjak alkotó kedve fokozódik, — a nőnél elernyed a régi lendület...

Ilyenkor a leány nem is bír még tudatával annak, hogy ezentul női teremő erejének alapmotívuma kizárólag a szeretet. Ez a szeretet főke, — legyen bár csalódott szerelem is, — kutforrása minden ténykedésnek és mindazon hatásoknak, melyeket másokra gyakorol. „Mert a valódi nő sorsa, csak lelkekben és lelkekben át teremteni, miként maga a Természet teremő erejét általa a gyermekekben nyilvánítja, kinek ő saját vérének és saját lelkét adja.”

E mélyértelmű szavakat azért idéztem, mert így véltem legrövidebben magyarázni, hogy minket nőket úgy teremőtt a Mindenható, hogy számunkra sohasem lehet „egyetlen mértékadó tekintély az értelem.” A mi elhivatásunk nem az értelem, hanem a szeretet jegyében való alkotás; akkor van igazán áldás a munkánkon, ha nem a rideg ész vezet, hanem érző szívünk sugallatára hallgatunk.

Legnagyobb öröme szolgálta Mara Gizella írásából is kiérezni a szív hangját, midőn azt mondja: — hogy az egyetemre került leány „sajátos női tulajdonságai — az intuíció, szenzibilitás — oly mélyen és harmonikusan kristályosodnak ki benne, hogy ezen a téren messze felülmúlja férfi kollégáit. Rájön az egyetemen arra, hogy neki a tudomány nem jelent életet, de szüksége van rá azért, hogy az ő igazi életét mélyebben élni tudja s legfőbb hivatásának a szolgálatnak betöltésére felhasználja.”

Ime, leányok, itt a helyes úton jártok! Mélyérzésű vallomások gyönyörűen igazolja Spranger tudományos megállapításának igazságát. És áldás lesz a jövő nemzedék számára, ha mai tanuló leányaink az Alma Mater küszöbét azon intuitív megérzéssel lépik át, hogy, nekik a tudomány nem jelent életet, de szükségük van rá, hogy igazi életüket mélyebben élni tudják.

²⁾ Eduard Spranger Psychologie des Jugendalters. Verlag Quelle & Meyer Leipzig.

Szobaberendezések új házasok részére

Sok mindenről mondhat le az ember, mikor szerelmesen megy férjhez, de egy szoba butor mégis kell a megállapodott élethez.

Hogy szerezheti ezt meg a legkönynyebben a fiatal asszony? Semmiesetre sem úgy, hogy addig hizeleg, addig búslakodik, addig panaszol, míg végül a szülők, kik már túl vannak a „meglett” koron, csak vállalják az egy szoba butorának a terhét, annak a butorának, ami, ha 20.000, ha 50.000, egyformán nagy teher manapság. „Legyen a lányunk boldog!”

Szegény szülők! minden hónap elseje csak arra való, hogy ők újból s megint lemondjanak valami igen-igen szükségéről, hogy fizessék a rátát.

Vagy könnyen szerezhetik-e a fiatalok, ha már megterhelt rakománnyal indítják meg lélekvesztőjüket? Hogy a legboldogabb időt, a napsugarat, a „ráta” jégesője verje el; hogy az első számadás már azzal végződjék, hogy: ez sem, az sem megszerzhető, pedig mennyire kellene, mert hát a ráta! a ráta! Ellen-séges semmel nézzük ezt a nyomorult garnitúrát, amely annyi rossz órát szerez.

De hát akkor hogy legyen? mert butor csak kell!

Es akkor élembe kerül egy kedves kép. Ebédlő. Kék alapon festett rózsák, gyöngyvirágok asztalon, széken, kredencen, padládán. A butorok fenyőfából, egyszerű formák. Minden mellőzve, ami felesleges; javítva, a mi kényelmetlen. Az asztalraüveglap ráerősítve, hogy a meleg tálak a festést ne bántásák. A széken és padládán egyszerű kartonból vagy varrottasból párnák. A kredenczen paraszt kancsók, tálak. Az ablakpárkányon néhány cserép virág; az ablakon vékony rúdon félre húzható kis függöny. Isten áldott napja aranyzuhatagot ont ebbe a kis ebédlőbe, hol biztosan jól esik egy nagyon egyszerű ebéd is, mert nem keseríti a fiatal párt nagy súlyos anyagi gond. Mindenki kiszámíthatja, hogy egy ilyen egyszerű, magyaros szobaberendezés mibe kerülhet!

Lehet az ebédlőt más színezésben is, sőt lehet csak egy színre festeni és a fiatal pár, hol a férj, hol a feleség festeget tele virágokkal, népies motívummal egy-egy butordarabot. Láttam így is. Míg a fiatalság aranyos korszaka tartott, kedves foglalkozás; a későbbi években mindig üde emlék, megható biztonság a rózsás múltból. Magyar családnak magyar fészek.

A hálószoba, vagy a nappali szoba, vagy ahogy ma divat: az egy szoba, mely mindent pótol, szintén így rendezhető. Főleg, ha van még aztán néhány varrottasunk, vagy magyar stílusú ágytakarónk, esetleg függönyünk. — olyan lelketűdítő az egész egy szoba, hogy lelkünk egy-egy borúsabb pillanatában valósággal reánk mosolyog. Az ilyen szobában aztán csak lélek kell és szeretet.

Csak mi húzódozunk a népies berendezéstől. Csak nekünk imponál a gyári barokk, vagy tehetősebbeknek az „antik” (ami mostanság néhány év óta éli divatját). De vannak népek: a bolgárok, tiroliak, a svédek, norvégok stb., ahol a legtermészetesebb, hogy a faji szépségeket megőrzött mintákról vegye az új pár fészke szépségét.

Brassóban lapunkat az Elekes hírlapiroda képviseli, (Kapu-u. 6.) Mindenféle előfizetési, lapterjesztési (albizomány), hirdetési stb. ügyben kérjük a fenti hírlapirodához fordulni.

SPORT

MAI EDZŐMÉRKÖZÉSEK NAGYVÁRADON. Nagyvárad csaknem minden számottevő csapata pályára lép a mai napon. A Rhédey-kerti pályán a Crisana és Kolping teljes gárdája indul a küzdelemben. Mindkét egyesület erősen készül a nagy összeadásra. Mindkét részről indulnak a legujabb játékosok is. Így a Crisanában alkalmunk lesz megismerni Semmlert, a Ripensia volt balösszekötőjét, valamint egy új hátvédet, akit Molnárnak hívnak. A Kolpingban első alkalommal játszik Pintye, Jámbor és Szabó, Várad labdarugó-sportjának kedvencei, ezenkívül Domján, Szokolcsy, Máté, Várad, Szücs, Vékony, Szilágyi, Mester, Nagy, Henkuc és Bódi öltik magukra a kék-fehér színeket. A NAC turacsapata az Egyetértéssel, a Törekvés a Makkabeával, a Testvériség pedig a Törekvés I. b. csapatával játszik.

FERENCVÁROS ÉS HUNGÁRIA KOLOZSVÁRON. A kolozsvári labdarugó csapatok a tavaszi idényre nagyszerű műsort adnak. A Románia és a Haggibor Budapest világhírű csapatát, a Ferencvárost hozza le. Május 8-án a Hungária játszik Kolozsváron, 23 és 24-re pedig az Universitatea kötötte le a legjobb osztrák csapatok egyikét, a Brigittenauer AC-ot.

LENGYEL JÉGHOKICSPAT BUKARESTBEN. Bukarest válogatott jégvárosi csapata csütörtökön délután 2:0 (0:0, 1:0, 1:0) arányú győzelmet aratott a lengyel Czárny ellen. Mindkét gólt Cantacuzino lőtte.

EGYPTOMBA HIVJÁK A MAGYAR ÖKÖLVIVÓKAT. Mióta a magyar ökölvívók Dániában és Észak-Németországban turáztak, egyre-másra kapják a különféle országok meghívását nemzetközi mérkőzésekre. Legujabban Alexandriából érkezett meghívás a MÖSz-hez, melyben kéri a magyar válogatott ökölvívócsapatot, hogy Kairó és Alexandria válogatott csapatával Egyiptomban álljon a kötelek közé. Ezenkívül a Temesvári Atlétikai Club akar 30 éves jubileumán nagyszabású ökölvívó-versenyt rendezni, melyre négy magyar versenyzőt szeretne vendégül látni. A BTK ökölvívó gárdája Németországból kapott meghívást, Leipzigba, Ehrfurtba és Magdeburgba.

MAGYAR TENNISJÁTÉKOSOK A SANREMÓI VERSENYEN. A sanremói tennisversenyeken több magyar játékos vesz részt. Eddigi eredmények: Baumgarten Magda—Yeates 6:0, 6:2, Kehrling, Zichy gróf—Radó, Cesurea olasz 8:6, 7:5, Spinger, Baumgarten—Hembury, Yeates 6:1, 6:3, Kehrling, Valerio—Sertorio Novaro 6:1, 6:2.

136,6 KM. SEBESSÉG ÓRÁNKÉNT SIVEL. St-Moritzban 37 fokok lejtőn rendezték meg a harmadik kilométer-lanszét. 100 méteres táv, 100 méteres nekifutó; vagyis repülő rajttal vágtak neki a versenyzők a gondosan kiegyengetett terepnek. Egyik bukás a másikat érte, lécek törtek, kötések szakadtak, de komolyabb baj nem történt. A versenyt az osztrák Gasperl nyerte, aki a 100 métert 2.997 mp. alatt tette meg. Ez 122 km. órasebességnek felel meg, de Gasperl végsebessége 136,6 km.-re emelkedett. Ezek a számok már túlhaladják a gyorsvonatok szokásos sebességét és a repülőgépek sebességével kacérkodnak.

72 METERES SIUGRÁS. A lengyel bajnok Marusz Stanislaw óriási sítelhetség. Zakopanában a versenyen 60,5, 61,5, 62 volt a három ugrása, verseny után azonban teljesen szabályos körülmények között 72 méteres ugrással új lengyel rekordot állított fel.

Gyümölcsfák,
rózsa, buxus, thuja, fenyő és diszcserjék
legelősbán beszerezhetők
CZIRA KÁLMÁN
műkertészetben. Virágüzlet: Bemni-tér 2.

KÖZGAZDASÁG

Agrárkonverziós tervek Magyarországon

Nemesak nálunk, hanem az egész világon súlyos válság nehezedik a földbirtokos osztályra. Olyan államokban, ahol a földbirtok az állam fegfontosabb nemzeti vagyona és jövedelme, a kormányok igyekeznek az államfentartó osztályt az anyagi tönkrejutástól megmenteni. Nálunk az agrártartozások konverziójáról szóló törvényt most tárgyalja a parlament, a szomszédos Magyarországon pedig a kormány és az érdekeltségek komoly tanulmányokat folytatnak a kérdés egészséges megoldása céljából.

Érdekes füzet jelent most meg dr. Krüger Aladár, Csongrád országgy. képviselője tollából, melyben statisztikai adatok alapján megvilágítja a különböző földbirtokos kategóriák anyagi helyzetét s egyúttal javaslatot tesz az adósságok konvertálásának módjára is. Kimutatja, hogy a magyarországi paraszt törpebirtok átlagos megterhelése katasztrális holdankint — a tehermentes birtokok levonásával — eléri a 400 pengőt, vagyis nagyobb mint a román kisbirtokok átlagos terhe. A kamat 11%-ban van maximálva, tehát a gazda még a mainál magasabb terményárak mellett sem volna képes kötelezettségeinek eleget tenni. Ezt bizonyítja az is, hogy a földeket terhelő adóhátralék 55 millió pengő, ami a birtokosok összes adóssága 5,2%-nak felel meg. A földbirtokok összes terhe kétmilliárd pengő.

A buza áremelkedésének okai

A gabonafrontról beérkező jelentések szerint a buza és a rozs ára minden piacon emelkedik, — a tengeri és sörárpa árai viszont csökkenő irányzatot mutatnak.

Ez az önmagában véve meglepetésszerűnek nem tekinthető jelenség igen sokféle — nem egyszer egészen naiv — kombinációkra szolgáltat alkalmat. Annyi tény, hogy a gabonaárak tavasszal, amikor a málmok és a kereskedelem összettel beszerzett készletei már fogyatékán vannak, vagy legalább is utánpótlást igényelnek, — az ismét felélénkült kereslet folytán más években is rendszerint emelkednek. Nálunk most az agrárministerium bizonyos fokig mentesíti a gazdákat a nagyobb készpénzfizetésekkel s így a gabonaárakat tartani inkább módjukban áll, ha ugyan van még készletük. A tengeriarak süllyedése sem ismeretlen jelenség ebben az évszakban. Sertéshizlalásra ilyenkor már jóval kevesebb készlet szükséges és a kereslet természetesen ellanyhulása az árak esésében nyilvánul. A sörárpával a helyzet az, hogy a gyárak bevásárlásait redukálták. A sör ugyanis néptaliból luksuscikké vált s ezt a jellegét néhány év óta makacsul tartja, annál is inkább, mert az alacsony borárak miatt a fogyasztás csaknem minimális. A gyárak félnek a túltermeléstől és óvatosan vásárolják a sörgyártás ősanyagát: az árpát. Különösen áll ez az exportárpára.

A mezőgazdasági terményárak alakulásáról beszéltünk Corbuțiu Jánossal, a biharmegyei Gazdasági Kamara igazgatójával, aki a következőket mondotta:

— A terményárak emelkedése, sajnos, már nem érinti a kisgazdákat, akik eladósodva képtelenek voltak az ősszel rezisztálni és potom áron, úgy, ahogy kérték, eladták a terményfőlölséget. Sőt ez áll a nagygazdákra is, akiknek ma már csak akkor van terményfőlölségük, ha ősszel a kereslet híjján nem tudtak tudni a terményeken. Így a mezőgazdasági terményárak emelkedése ma már kizárólag a gabonakereskedőket érinti kedvezően. A ter-

Foglalkozik a tanulmány a román konverziós javaslattal is, melynek első szövegét ismeri s azt még kiindulási alapul sem fogadja el. Dr. Krüger Aladár konverziós javaslata lényegében az, hogy a tartozások száz százalékban 4—5%-os földtehermentesítési járadékpapirokkal fizetessenek ki. A földbirtokreformmal kapcsolatban keletkezett tartozások dologi teherként volnának bekebelezendők, melyek kamatait közadók módjára hajtánák be, a többi tartozások helyett pedig a pénzügyintézetek és magánosok ugyanilyen kamatozású zálogleveleket kapnának. A Nemzeti Bank ezen papirokra 20—30%-os lombardhittelt nyújtana, hogy a hitelezők készpénzhez jussanak. Az adóhátralék négy év alatt volna fizetendő s a Nemzeti Bank erre az államnak megfelelő előleget nyújtana. A perköltéségek ötvésszázalékos törlesztés mellett két év alatt volnának fizetendők.

A Nemzeti Banknak így az eddigi 400 millió pengő papírpénzen felül még mintegy 500 milliót kellene kibocsátania, de az új bankjegykibocsátás még sem volna infláció, mert a bankjegyek fedezete sokkal realisabb volna, mint a forgalomban lévő bankjegymennyiség jelenlegi 24%-os valutafedezete, viszont a hitel és kereskedelem a bankjegyszaporítás folytán — még mindig nem haladná meg a békebeli mértéket, — jelentékenyen fellendülne.

ményárak grafikonjának különben, viszonylag a tavaly is hasonló menete volt. 1931 januárban egy mázsa buza 290 lej; májusig a buza ára 350 lejre emelkedik, (áprilisban a mai árnak megfelelően áll), augusztusban a legmelyebbre csökken és novemberben, decemberben 235 lej egy mázsa buza.

A fontosabb piacok gabonaárai egyébként a következők:

Nagyvárad árak: Buza 320—340. Rozs 280—290. Árpa 310—330. Zab 320. Tengeri 230. Korpa 215.

Temesvári árak: Buza 315. Árpa 270. Zab 320. Tengeri 225.

Braillai árak: Buza 275—315. Árpa 280—307. Tengeri 208—216.

ZÜRICH ZÁRLAT. Páris 2031. London 18.77¹/₂. Newyork 516. Bruxelles 72. Milánó 26.75. Madrid 39.60. Amsterdam 207.85. Berlin 122.65. Wien —. Szófia 373. Prága 15.27¹/₂. Varsó 57.80. Budapest —. Belgrád 902¹/₂. Bukarest 308.

NAGYVÁRADI ÁRFOLYAMOK. Pengő 21. Márka 40. Cseh korona 4.95. Dollár 165¹/₂. Dinár 2.87. Francia frank 6.50. Svájci frank 32.60. Osztrák shilling 18.75. Lira 8.86. Angol font 615.

Ne üljön vonatra az ERDELYI LAPOK nélkül. Az E. L. olyan kalauz, mely nemcsak informál, de irányt is mutat.

Gyümölcsfák,
rózsa, diszbokrok, fenyőfélék, futónövények
nagy választékban rendkívül
olcsó árban a
„VICTORIA“
műkertészetben — Oradea, Piața Creanga 14.

SZINHÁZ

Janovits színtársulatának nagy sikerei Temesváron

Temesvárról jelentik: Mint ismeretes, Janovics Jenő színtársulatának Temesváron működő tagjainak vezetője, Fekete Mihály 50 ezer lejes szubvenciót kért a várostól. Ezzel kapcsolatban olyan hírek keringtek, hogy a temesvári társulat és vele együtt a temesvári magyar színészet összeomlásától lehet tartani, annál is inkább, mert már egyes temesvári lapok is ezt hangoztatták.

A színház részéről most sietnek ezt a hírt megcáfolni, kijelentve, hogy összeomlásról szó sincs. Igaz ugyan, hogy a román opera vendégszereplése után a közönség kissé kimerültnek látszik, de erősen biznak abban, hogy néhány napon belül föllenged a közöny. Mi sem bizonyítja jobban ennek a reménynek alapos voltát, mint az a nagy érdeklődés, amely a már előre hirdetett „Ember tragédiája” előadás iránt oly nagy mértékben nyilvánult meg már öt nappal az előadás előtt, hogy a jegypénztárnak külön munkát adott.

A Temesváron tartózkodó kolozsvári drámai együttes most készül Molnár Ferenc „Valaki” című drámájának előadására, amely biztos sikert ígér. Hasonló érdeklődés nyilvánul meg a kolozsvári operette együttes vendégszereplése iránt is, amely Neményi Lillivel a „Fehér ló” című revüt hozza színre.

Válságról lehet ugyan szó — mondja a temesvári társulat vezetője — de összeomlásról nem. A színészek a legnagyobb ambícióval játszanak. A közönség pedig elismeréssel honorálja őket. Például, hétfőn, az „Eleserélt ember” előadásának befejezése után a közönség percekig, helybenállva tapsolta a színészeket.

Maga a szubvenció — mondotta Fekete Mihály — megilleti a társulatot. A városnak a magyar színház számára 150 ezer lei van megszavazva. Janovics erről nem mondott le, amikor annakidején azt kérte, hogy a színházért ne kelljen naponta fizetnie, hanem vonják le a szubvencióból.

Arra az állításra, hogy a társulat 300 ezer lejt keresett, ma Fekete Mihály egy kimutatást nyújtott be a városhoz, mely szerint két hónap alatt 1.200.000 lej bruttó bevétele volt, a tényleges kiadás pedig ezt az összeget 160 ezer lejjel felülmúlja. Az adatok hitelességét Fekete

Mihály — ugymond — becsületével szavatolja.

A néhány nap óta tartó krízis Janovicsot és társulatát nem csüggeszti el. Biznak abban, hogy néhány hét alatt megtalálják a teljes kibontakozás útját.

A váradi Kis Komédia mai előadásait zsúfolt ház fogja végignézni

A „Gályarab” című romantikus dráma színrehozásának előkészítő munkálatait befejezték a váradi Kis Komédia tagjai. Szorgalmas és lelkiismeretes próbák után tökéletes művészi élményt nyújtanak vasárnap délután 5 és este 9 órai kezdettel a Kath. Körben színrekerülő nagyhatású ötfelvonásos drámában. Mi sem jellemzőbb a városszerte megnyilvánuló óriási érdeklődésre, mint az a tény, hogy az elővételi jegyekért valóságos versengés folyik. Nem csoda, mert mind a darab nagyszerűsége, mind a színészek kitűnő kvalitásai, együttesen vonzzák a közönséget. Olyan erők viszik a Váradon nem látott romantikus drámát, mint: T. Pogány Janka, Véghegyi Iza, H. Körösi Juci, Palucz Vilma, Mihályfi László, Kornay Sándor, Mihályi Károly, Beregi László, Tompos József stb. stb.

A helyárak a mozinál is olcsóbbak. I. 22 lej, II. 17, III. 12. Allóhely 7 lej, amiben az adó és bélyeg is bennfoglaltatik.

Jegyek elővételben a Demetrovits trafikban kaphatók: Sonnenfeld palota, Szilágyi Dezső-ucca 6, valamint az előadás napján délután 3 órákor a Kath. Kör pénztáránál.

HETI MŰSOR:

Nagyvárad

PÉNTEKEN MEGKEZDŐDNEK A SZINHÁZI ELŐADÁSOK NAGYVÁRADON. A színházi előadások végre ismét megkezdődnek Nagyváradon. A jövő hét péntekjén a váradi-kolozsvári operette együttes bemutatja Charell nagy operett-revüjét, a „Fehér ló” című vígjátékból átirat operettet, melynek Európa minden városában óriási sikere volt és amely az idei szezonban Budapesten több mint száz előadást ért meg. A főszerepeket Neményi Lili, Papp Ella, Keleti Aranka, Hegyesi Ica, Ihász, Tompa, Putnik, Réthelyi játsszák. Rendező

Ihász Aladár. A zenekart Stefanidesz József dirigálja. A színházi előadások megkezdésével a színházi mozi naponta 3, 5 és 7 órákor tart előadást kult ki:

Vasárnap d. e. 11 órákor és d. u. 3, 5, 7, 9 órákor: *VICTÓRIA*. Az idény legnagyobb operett-filmje. Ábrahám Pál zenéje. Főszereplők: Gretl Schuster, Verebes Ernő, Ivan Petrovich, Bohuen. Hangos hradó, Bimbó. Kedvezményes jegyek nem érvényesek.

Hétfő 3, 5, 7, 9 órákor: *VICTÓRIA*. Kedvezményes jegyek érvényesek.

Kedd 3, 5, 7 órákor: *VICTÓRIA*. Utolsó nap! Kedvezményes jegyek érvényesek.

Szerda 3, 5, 7, 9 órákor: *Bűnös Berlin* (Berlin-Alexander Platz). Hangos bűnügyi-film. Főszereplők: Mária Bárd és Heinrich George. Kedvezményes jegyek érvényesek.

Csütörtök 3, 5, 7, 9 órákor: *Bűnös Berlin*.

Péntek 3, 5, 7 órákor: *Bűnös Berlin*. (Mozi.) — Este 9 órákor: *Fehér ló*. (Operett-revü. Először, a kolozsvár-váradi operett-együttes bemutatja előadása. Neményi Lili, Papp Ella, Keleti Aranka, Ihász, Tompa, Putnik, Réthelyi felléptével. Uj díszletek és ruhák). Napi bérlet A) 25. Sor. sz. 45.

Szombat 3, 5, 7 órákor: *Bűnös Berlin* (Mozi). — Este 9 órákor: *Fehér ló*. (Operett-revü másodikszor). Napi bérlet C) 25. Sor. sz. 46.

A hét előadásaira jegyeket már hétfőtől kezdve árusít a színházi pénztár, mely a színház bal oldalán van.

Kolozsvár

Vasárnap délelőtt 11 órákor: *Akácfaórák*. (Mozihelyvárnál is olcsóbb jegyekkel). Délután 3 órákor *Tatárjárás* (Mozi helyárrakkal). Délután 6 órákor *Fehér ló*. Este 9 órákor Bécs leghíresebb tánc- és balettegyüttesének: Bodenwieser Gertrudnak és társulatának egész estét betöltő előadása.

Arad

A magyar színház előadásai egyelőre szünetelnek.

Temesvár

Vasárnap d. e. 11 órákor: Feketeszáru cseresznye. (Egészen olcsó, 10—15—20 lejes helyárakkal). Vasárnap d. u.: Német előadás. Este fél 9-kor Ember tragédiája.

Hétfőn este fél 9: Ember tragédiája.

Kedd: A Bodenwieser-táncosport előadása.

Szerda: Román előadás.

Csütörtök este fél 9-kor: Molnár Ferenc *Valaki* című darabja.

Péntek este fél 9: Valaki.

Szombat: Román előadás.

Szatmár

Vasárnap délután 4 órákor: *Maya*, operett.

Este 9 órákor: *A fehér ló*.

Hétfőtől kezdve egész héten a *Fehér ló*.

ÉDUA ÁLDOZATA

(Magyar történelmi regény a tatárjárás után való időből)

Irta Pakocs Károly.

A királynak annyi ideje sem maradt, hogy megegyezzen átgondolja a pápa feddő szavait, máris megérkezett Benedek fráter, királyi írásmester.

Hosszu fehér gyapjuöltönyéből kinyúló gólyanyakon különös alkatu fejet bordozott. Kámzsája ugy simult a hátára, mint a cigány asszonyra a gyermek. Hosszú arca felül széles homlokban, alul keskeny állban végződött. Arcsontjai kiálltak. Gégeje, orra sem titkolták, hogy vannak. Csak szemei feküdtek mélyen, mintha el akartak volna rejtőzni a világ elől. Megállt a küszöbön. Szerszámait a két kezében tartotta és mély hajlással köszöntötte urát.

— Parancsolj, Felség!

A király közelebb inerte őt magához. Hangja kissé fátyolozott volt az előbbi órák izgalmaitól. Vonásai dultak, arca megviselt. Nem riit le róla mostan a király.

— Levelet irunk, Benedek! — szöjt a király és helvet intett a pálos barátának az íróasztal mellett.

Benedek némán letette az asztalra a kalamárist, a pennát; kitérgette és rámba feszítette a pergamentet.

— Kezdhetem? — kérdezte mély férfihangon.

— Irsz Istvánnak a szolnoki grófnak: hogy a pápai követet hozza cím. Ez legyen az első levél.

— Igen, Felség!

— Irsz Miklós pápának, hogy köve-

tét kiüztem az országból, mert királyi hatalmamát bitorolja.

— Igen, Felség.

— Irsz Aba Fintának, az erdélyi vajdának: hogy tüstént jöjjön Besztercevárba. Megértetted?

— Meg, Felség.

— Aztán felolvasod, amit irtal, és ha jónak találom, kézjeggyemmel és pecséttemmel fogom megerősíteni.

A barát hozzáfogott az első levélhez.

Másnap három irányba három levelet vittek a királytól: egyet Szolnokra, egyet Fejérvárra, egyet a budai kancellárián keresztül a pápának.

XIII.

Aba Finta vendégei vidám hangulatban serlegezték a rózsamálj nedűt lakoma közben, melyet a vendéglátó házigazda elsőszülött fiának keresztelőjén rendezett.

Aki a terem küszöbén megállva szemlélte a lakomázó társaságot, páratlan látványban gyönyörködhetett.

A nagy terem falai köröskörül tarka szőnyeggel borítva. A falból ötvözött falklyvatartó karok meredek kifelé és ontották a világozást a lakomázók feje felé szét a teremben. Az asztalokon faragott karimájú fatányérok, csinos, csontvelű acélból való hús-szűrők és gyöngykaptyók, kupák, serlegek, gőzölgő faralok.

A fal mentén mindkét oldalon hosszú asztal nyújtózott úgy, hogy az asztalok derékszögbe törve fent találkoztak. A bejárattól nézve a jobboldal volt az asszonyok asztala, a másik a férfiaké. A férfiasztal első helyén ült Aba Finta a vajda; mellette az asszonyok asztalának első helyén ült a nap ünnepe, az új édesanya, Aba Fintáné; közöttük bársany-pólyában

takartan mennyezetes, aranylemezekkel ékesített fából való kagyló-ágyacsán aludt a kéthetes vajdafi.

A vendégek az asztalnak csak a falmentén levő oldalán ültek, hogy a terem közepére eső oldalon a nemesi apródok és serdüülő nemeslánykák könnyedén szolgálhassák fel a fogásokat.

A legkülönbözőbb főtt és sült húsok illata terjengett már a levegőben: annak jeléül, hogy az eszem-izsom vége felé tart.

A várkaplán hálaadó imára intésül megverette az egyik apróddal a gongot. Mind föllállottak az asztal mellől és a kaplán imájára befejezésül harsány hangon ámenelve megindultak a terem közepére. Aba Fintáné kezét Barsa Lóránt fogta, a Barsa Lórántnéét Aba Finta; nyomukban Aba Péter, Fintának a testvére; Baksa Simonfia György feleségével; majd Aba Amadé, szebeni ispán Aba Péternével; aztán Baksa Simonfia György Aba Amadénéval; a Csanád-nemzetségből Pongráczfia Tamás Ugron Mihálynéval s így sorban Erdélynek, Abaujnak és Ungnak urai feleségükkel. Ude eleven asszonyok, lombán ballagó férfiak vonultak át a szórakozó-terembe: ahol kevertek, karosszékek és pohárasztalok várták a mulató magyarokat.

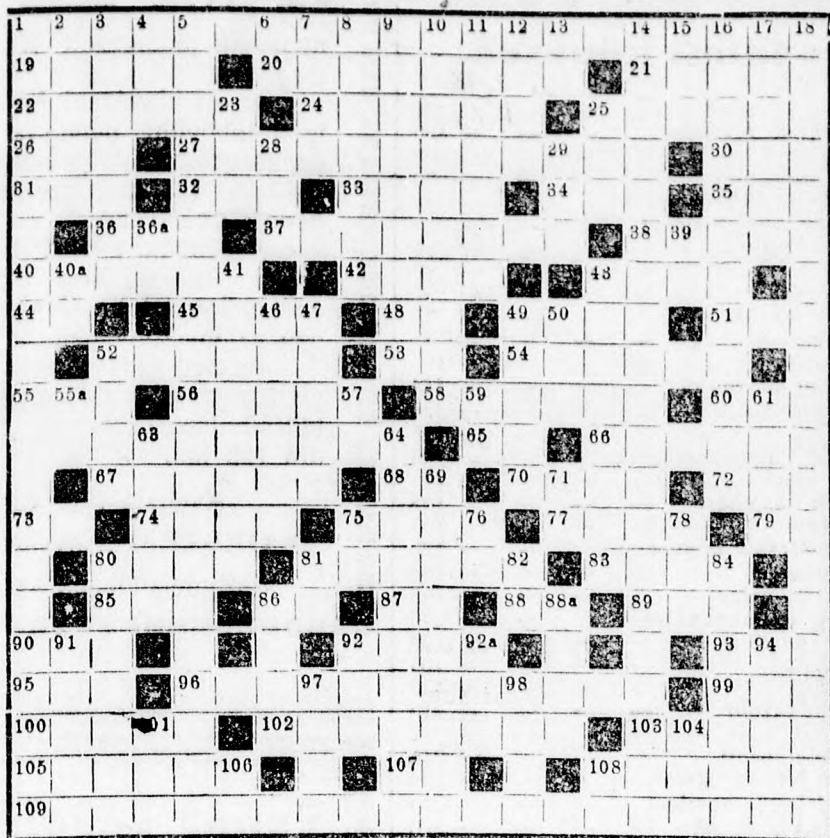
A pohárnokok új serlegeket hoztak elő a pohárszékből. Töltöttek. Az összekocintott ezüst és aranyserlegek dallamokat csengtek. Közben-közben apró társaságokká csoportosultak nagyhangon beszélgetett az ünneplő Erdély. A színek összetétele minden percben változott, amint a nehéz vastag selvmű melliarítás asszonyok, a finom művű bőrből és bársonyból összeremekelt mentéjü és nadragú férfiak más és más csoportokba vándoroltak hallgatni, vagy szótvinni. (Folytatása következik.)

KERESZTREJTVÉNY

ROVATVEZETŐ:
CSÜROS EMILIA

10. SZÁMU KERESZTREJTVÉNY

Beküldte: SIEBIG ÖDÖN Nagyvárád.

Megfejtéshez beküldendő a vízszintes 1., 27., 96., 108., 109. függőleges 1., 5., 10., 18. és 91. Megfejtési határidő március 19.

Vízszintes:

- 1 A jelenkori magyar irodalom egyik kiválósága és drámája.
- 19 Magyar költő.
- 20 Rózsát terem (ék. hiba).
- 21 Japán kikötő.
- 22 Erdélyi szél.
- 24 Idegen női név.
- 25 A népdal szerint áll a vitorlája.
- 26 Női név becézve.
- 27 Magyar író.
- 30 Hegy Kréta szigetén.
- 31 GSR.
- 32 Három egyforma mássalhangzó.
- 33 U. E. G. D.
- 34 Angol tagadószó.
- 35 Kopasz.
- 36 Nemzet (fon.)
- 37 U. S. A. állam (fordítva).
- 38 L-lel spanyol város.
- 40 Két szó: 1. Luther ellenfele. 2. Gazdasági eszköz
- 42 Minta, ábra: idegen szóval.
- 43 Határozó.
- 44 Pu... a mandzsuriak köztársaság elnöke.
- 45 A világ közepe (ford.)
- 48 E-vel fáj.
- 49 Mar.
- 51 Női becenév.
- 52 Francia női név
- 53 Nap idegen nyelven.
- 54 Fiam felesége.
- 55 Rag.
- 56 Betegség.
- 58 Amerikai félsziget. (e = a).
- 60 Latin névmás.
- 62 Kiszökkenő.
- 65 Orvosság.
- 66 Alvilági folyó.
- 67 Francia város.
- 68 Ásvány.
- 70 R-rel ország idegen nyelven.
- 72 Német villamos-társaság kezdőbetűi.
- 73 Római pénz.
- 74 Vannak u... Vannak házak.
- 75 Tehát közhasználatu idegen szóval.
- 77 Állati testrészt.
- 79 Kettős mássalhangzó.
- 80 Női név többesszámban.
- 81 Kártya műszó névelővel.
- 83 János a hort meg....
- 84 Testrészt.
- 86 Csont idegen nyelven.
- 87 Idegen kettős hangzó.
- 88 Rag.
- 89 Pesti amatőr futball csapat.
- 90 80 függ. eleje.
- 92 A kender kikészítéséhez használják (ford.)
- 95 Gazdasági szerszám (2. és 3. betű megcserélve).
- 96 Kertész használja (ford.)
- 97 Görög filozófus.
- 98 Ilyen angyal is van (ford.)
- 99 Vázák idegen nyelven.
- 102 Politikai alakulat.

- 103 Ilyen vonat is van.
- 105 Edény (névelővel).
- 107 U. a. mint 65 vízsz.
- 108 Jókai regényalak vezetőkéneve.
- 109 Két Jókai regény.

Függőleges:

- 1 Amerikai író és regénye.
- 2 Magyar író vezetőkéneve.
- 3 Francia biológus.
- 4 Akar-e adni?
- 5 Magyar író és műve.
- 6 A klasszikus skála hangja.
- 7 L-lel régi nép (ford.)
- 8 Hónap neve (utolsó betűje kettőzve és y = i).
- 9 Egyházi atya.
- 10 Afrikai állam.
- 11 A kis lord.
- 12 Vászár románul (e = a).
- 13 Kötőszó.
- 14 Madách: Ember tragédiájának X-ik színében kéri a tanítvány Ádámotól. (y = i).
- 15 Női név.
- 16 Ezen szavakat mondta Jézus első megjelenésekor tanítványainak (latinul).
- 17 Nyelv hibája van (ford.)
- 18 Magyar író és regénye.
- 25 Mássalhangzó (fon.)
- 25 Kutyának mondják.
- 28 Dohányzó teszi (ford.)
- 29 A spanyol exkirályné neve.
- 36/a. Román kötőszó.
- 39 Görög betű (ford.)
- 40/a. Egér hangja.
- 41 Rádió kellékek.
- 43 Magyar festő a múlt században.
- 46 Zenedarabok
- 47 Veszprémmegyei község (ford.)
- 49 Mindenki által ismert latin ige.
- 50 Vadász teszi.
- 52 A gyilkos.
- 53/a. Igekötő.
- 57 Rangjelző.
- 59 Idegen névelő (ford.)
- 61 Csátár öröme.
- 63 Férfi név (ék. hiány)
- 64 Ős földtan.
- 69 Olasz szerzetes név (ford.)
- 71 40/a. függ. furdítva.
- 75 Orosz folyó.
- 76 Igekötő.
- 78 Pósta, telefon, telegráf.
- 80 Török Rezső parasztkomédiája.
- 81 75. vízszintes.
- 82 Költő teszi.
- 84 Vonatkozó névmás, többesszámban, raggal.
- 86 Szép az ilyen zöld.
- 88/a Tűzhányó.
- 91 Japán város.
- 92 Száz idegen nyelven (ford.)
- 92/a. Súly mássalhangzó.
- 94 Vallásalapító (e = i, n = u).
- 97 Ső idegen nyelven.

- 98 Nem jó tanácsadó.
- 101 Szűk idegen nyelven.
- 104 Club (fon.)
- 106 Rag (ford.)
- 108 Rang rövidítés.

9. sz. keresztrejtvényünk helyes megfejtése: Vízsz. 47. Pozen, 55. Zomora, 63. Heszát nevű patakja. 71. Erdélyi belvármegyék. 85. A Pásztortűzet. Függ: 1. Berde, 7. Oceán, 20. Gróf Sz. Majláth G. Károly, 40. Aldozattermő, 60. Pávától.

Megfejtették: Ifj. Orbán Sándor, Lichnovszky Gizella, Fodor Jolán (Kolozsvar), Hartwig Frigyesné (Vulkán), Téglás Zselmi (Kőhalom), Szilágyi Lajosné (Nagyvárád), Szabó Istvánné (Szalonta), Gáspár József (Kőhalom), Tinkó István (Szatmár), Kún Erzsébet (Zilah), Harmath Endréné (Marosujvár), Gyulai Ödön (Szatmár), Franzen Károly (Szatmár), Domokos János (Szentivánlaborfalva), Krump Mária (Vajdahunyad), Nádudvary Sándor (Szilágysomlyó), Székér Teri (Zilah), Siebig Ödön (Nagyvárád), Lengyel Zoltán (Nagyvárád), Szántó Margit (Otelek), Straub Rózi (Zilah), Kőszegi Duci, Zakariás Mici (Nagyvárád), Tráger Nusi (Zilah), Gönczy Berta (Szinérvár-alja), Sándor Julia (Gyergyócsomafalva), Kovács Magda (Nagyvárád), Kovács Ferenc (Gyergyócsomafalva), Zih Gizella (Ermihályfalva), Ferenc Sándor (Gyergyócsomafalva), Papp Mózes (Kolozsvar), Menyhárt Antal (Gyergyócsomafalva).

A sorsoláson Székér Teri (Zilah) nyerte meg Willibrord Verkade: Istenkeresés című könyvét.

A rovatvezető üzeni:

Szécsy Dezső (Gyergyószentmiklós). Köszönöm a rejtvényt, alkalmilag sorra kerül. — Krump Mária (Vajdahunyad). Ha 1—2 szóban nem egészen biztos, azért beküldheti a megfejtést, mert a közölt megfejtésből ugyanis megtudja, hogy mi a helyes. A bóra főképpen a Karsztokon fordul elő, így tőlünk számítva jogosan nevezhetjük déli szélnek. Szimpla vagy dupla „v” lényegtelen tévedés, ezért még nem itéljük halálra a rejtvény-szerkesztőt. — Papp Mózes (Kolozsvar). 39 függ: Ma. 49 vízsz: Fedez. 69: Mer. 40 függ: Aldozattermő. Előbbi kérdéseire mindeddig azért nem válaszoltunk, mert szépirodalmi rovatunk vezetője elutasított és meg kell várjuk, ami visszajön. — Ferencz Sándor (Gyergyócsomafalva) Nem a szedő tévedéséről van szó, hanem arról, hogy én magam nem tudtam tisztában kiolvasni aláírását. További tévedések elkerülése végett, kérek tiszta, olvasható aláírást. — Kovrig Károly (Torda). A szép mintájú rejtvényt köszönöm. Arravaló tekintettel, hogy több tucat valóság tárgyú beküldött rejtvényem van, a jövőben kérek újabb, eredetibb szöveget. Pl. lehet a technika, festészet, zene köréből vett nevek és tárgyak, vagy történelmi, irodalomtörténelmi nevek és eseményekkel szerkeszteni a rejtvényt. Ilyen rejtvénynek nagyon örülnék és soronkívül közölném. — Békely Ferenc (Nagyvárád). A könyvet minden lelkifurdalás nélkül átveheti a kiadóhivataltban. Az Ön neve ugyanis az azelőtti szám sorsolásánál jött ki és csak azért cseréltem meg a következővel, mert az a szabályunk, hogy női és férfi nevek váltakozzanak a nyerésben. Pedantériája igen meglepett, azonban, ha óhajtja, a szerkesztőség több tagja is bizonyíthatja a fentieket. Minden vállalkozásához hasonló szerencsét kívánok és örvendek, hogy szereti lapunknak ezt a rovatát.

Szent Vincés Irgalmas Nővérek (Szegedet Lánvai)

Szent József Magánkórháza

Oradea, Strada General Holban (Széles-utca) 50
Telefon: 6-66. Sörgőnyincim „Spital Iosif.”

Szülészeti és nőgyógyászati, sebészeti, bel- és ideggyógyászati osztály. Röntgen. Rádium. Fogászat.

Villany és vizgyógyintézetű osztály. (Kezelés bejáró betegek számára is). Mindenfajta villanykezelések, villany és gyógyfürdők, gőzfürdők, iszap-pakkolások. Fogó-, hízó-, diétás és üdülőkurák.

Kórházi ápolási díjak:

I. A) osztály (külön szoba) napi 250 lei.
I. B) osztály (2 ágyas szoba) napi 150 lei fejenként.

II. osztály (3 ágyas szoba) napi 120 lei fejenként.

III. osztály (4—6 ágyas kórterem) napi 80 L.
Az első és második osztályon szabad orvosválasztás.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések díja szavankint 3 leu, vastagabb betűvel 6 leu. Legkisebb apróhirdetés ára 30 leu. Allástkeresőknek 33 százalékos kedvezmény.

Gyakorlott előfizető-gyűjtő akvizitőr magas fix és jutalék mellett alkalmazunk. Ajánlatokat „Egyszaltencia” jelleg alatt a kiadóhivatalba kérjük.

Abrud—Abrudbányán (Albamegye) Pasztori Árpád takacs-mesternél kitűnő házi-szóttesek, asztalterítők, függönyök és mindenféle asztalneműek a legmértányosabb árban készülnek. Vidéki megrendeléseket azonnal szállítok. Tanuló felvetetik.

20 éves, két gimnáziumot végzett munkaképes legény darabon, irodai vagy lapkiadó állást keres. Megkeresések Gheorgheni ud. Ciuc Plébániához intézendők.

Havasi gyümölcsök, havasi gombák, gyógynövények összeszedésére, feldolgozására tőkével, szakértelemmel rendelkező szolid, teljesen megbízható vállalkozót keresünk. Megkeresések Gheorgheni ud. Ciuc, Plébániához intézendők.

Modern 2—3 szobás lakások kiadó. Cim a kiadóban.

Keresünk magas jutalékkal esti és nappali árusításra komoly újságárusokat. Jelentkezni a kiadóban. 15

Általános íróasztal, ágy, ebédlőasztal eladó. Cim a kiadóban.

Egy és kétszobás lakások május 1-re kiadó. Körös-utca 15.

Két kétszobás lakás konyhával és spejzál eisejére kiadó. Várház-utca 31.

Új könyvkereskedés Désen. Megnyit a strada Traian (Vasut-utca) 13. sz. alatt a **Danzinger-könyvkereskedés**, mely gazdag raktárt tart klasszikus és modern irodalom legkitűnőbb termékeiből, valamint árusítja az összes jelentős bel- és külföldi napilapokat és folyóiratokat.

Sokezer ember olvassa az ERDÉLYI LAPOK-at így tehát apróhirdetése a legeredményesebbek.

Két szobás, előszobás uccai lakás május 1-től Bém-u. 13. szám alatt kiadó.

Ügyvédi irodai gyakorlati bíró gépirónó állást keres. Cimeket a kiadóba.

3 szobás parkette, fűrdő-szobás utcai és 2 szobás, fűrdőszobás udvari újonnan festett lakások május 1-re kiadó. Kályvia-utca 18 szám.

Olcson eladó komplett, modern új sötét és világos teli hálószobabútor. Csengeri utca 4. Háztulajdonos.

Elveszett péntek este egy csomag kézimunkával. Kérjük a b. megtalálót, mivel egy szegény himző nő felvállalt munkája volt a szerkesztőségben leadni hol jutalomba részesül.

Jobb házból való leányt ismét ad urinó. Cim a kiadóban.

Fajbaromfi tenyésztőjás eladás. Godóhóról származó, fajtisza, magas tojáshozamra tenyésztett Rhode Island Red tyuktojásra és tenyésztéskasra, továbbá Khaki Campbell rucatojásra megrendeléseket elfogad **Hidvégi Baromfi Farm.** Tom Istvánné Haghi. Haromszék megye. Vasútállomás Felsőára—Földvár tizenöt perc.

Három szobás lakás fűrdőszobával 20.000 leier kiadó. Templom-utca 24.

Használt zongora 2 szekrény, kredenc megvételre kerestetik. Cimeket a kiadóba.

Keresek két, esetleg három szobás modern lakást, de nem nagyon távol a központtól. Közvetítőt is díjazok. Cimeket a kiadóba kérek.

Egy magánház szabad kézből eladó. Halász-u. 12.

Kiadó 3 szobás komplett magánház május 1-re, Káptalan-sor 4.

Drogéria 20.000 lakosú városban 30 éve áll fenn eladó vagy társat keres. Cim: Fehér Kereszt drogéria Carei.

Gyógyszerész több évi orvosi praxissal állást keres. Cim a kiadóban.

Fűrdősnő bizonyítványokkal ellátva ajánkozik szezonra vagy azonnali belépésre. Román, magyar nyelvismerettel bír. Cime Petruska Victorin Salonta, Hétvezér utca 31.

Írógépkölcsonzést, leírásokat, fordításokat, sokszorosításokat legolcsóbban vállal Universal írógépzület, Strada Rimanóczy 4.

„Erdélyi Lapok” KÖNYVOSZTÁLYA

I. SOROZAT.

Szépirodalmi könyvek

Williamson: Arany csönd	84
Báthoryné: Lángész tüzeben	150
Vercade: Istenkeresés	168
Br. Orczy: Adjátok meg	90
Bourget: Allomásról allomásra	126
Williamson: Titokzatos történet	168
Bourget: Merengő sziv	84
Coloma: Boy	87
Bazin: Sarjádó buza	87
Bordeaux: Fehér köntös	75
Keller: Hágár fia	37
Barclay: Esti dal	165
„Shenstone asszonya	144
„Az elválasztó fal	222
Bokor: Árpádvér	165
Vass: Nagy idők, nagy emberek	168
Manzoni: A jegvesek	246
Kranc: Jó Isten hegedőse	105
Ganghofer: Haymo	165
Jovanovich: Nem csak kenvérrel	126
Pakoes: Lélekzuhanás	192
Keller: Titokzatos sziget	162
„Menekülés önmagunktól	150
Pál: A bujdosó vagyon	120
Crawford: Corleone	165
Bordeaux: Ósi hajlék	150
L'ermite: Édes anaföld	240
Tarcsay: A budai vár	111
Baumann: A feláldozott	246
Bordeaux: Veszedelmes játék	159
Crawford: Küzdelmes szerelem	276
Sienkiewitz: Tüzzel, vassal	276
Coloma: Juan Miseria	111
Pericard: Egy apa regénye	165
Bordeaux: Behavazott lábnyomok	150. kve 180
Balászházy: Felajánlás	69 kve 99
Dénes: Fehér torony	69 kve 99
Tarcsay: Mikó solymár	150 kve 180
Crawford: Don Orsino	195 kve 225
„Sant'Harrio	120 kve 150
Dénes: Fekete emberek	150 kve 180
„Boldogasszony hadnagya	I-II. fve 240.
kötve	560
Rider: A két D'Arcy	189 kve 219
Hichens: Allah kertje	I-II. fve lei 240. kve 500
Orczy: Sir Percv visszaut	fve lei 150. kve 180
Sienkiewitz: Quo Vadis	155
Sik: Boldogember inge	fve 300. kve 360
Kosárvné: Koldusok	fve 90. kve 120
Wisemann: Fabiola	126
Három század a katakombákban	102
Dickens: Pusztá ház	168
Kalmár: Küzdelmek a fehér halál országában	195
Bazin: Szahara Szive	210
Prónav: Puszták bürtönében	fve 84. kve 120
Erdősi: Napsütéses Indiában	olesó kiadás 210
diszkötés	560
Kelemen: Tut-ankhamen földjén	fve 210. kve 240
Kalmár: Ismertlen népek, névtelen földek	240
Blaskó: Édesanyám	222
Dedek: Mária legendák	240
Székelv: Krisztus apródai	240
Eyth: Küzdelem a piramisért	120
Mézes: Kántorék Annuskája	165
Pohárnok: Gyermekek királva	192
Dickens: Dombey és Fia	240
Bokor: Esztergomi diák	165
Sienkiewitz: Sivatagban őserdőben	222
Palásthy: Csodák szigete	159
Vida: Robinson Crusoe	120
Burnet: A padlásszoba kis hercegnője	87
Schmidt: Kristóf meséi	54
Zsoldos: Árvényherceg	78
Észak csillaga	192
Mesegyöngvők	168
Brentano meséi	141
Spillmann: Bátran és híven	fve 155. kve 168
„Egy királyné életéért	fve 155. kve 168
Divald: Felvidéki séták	168
Vas: Nemzet napszámái	201
Blaskó: Pityu	96
„Királvi sarj	192
„Építünk együtt	174
„Csillagok leánya	180
„Hódolat Szt. Erzsébetnek	120
Kriszton: Patkó Pista	96
Lintnerné: Jézuska pajtásai	84
Pongrácz: Klárika hercegnő kalandjai	105
Törökne: Kormos Biri	158
Lintnerné: Jézuska pajtásai	84
Tobisch: Mikulás és karácsonyi mesék	84
„Husvétí és más mesék	84
„Tündöklő Jánoska és más mesék	84

Fenti könyvek kaphatók:
az „Erdélyi Lapok” kiadóhivatalában
Oradea, Strada Regele Carol II. No. 5.

A kath. hívek igen kedvelt és az utóbbi időben teljesen kifogyott imádságos és énekeskönyve az

ÉGI LANT

negyedik átdolgozott kiadásban újra megjelent.

Az új kiadásnak imádságos része igen kibővült, nemcsak a szokásos imádságokat foglalja magában, hanem **kitűnő ájtatossági kalauz is a hívek számára.**

Az énektárt jeles kántorok dolgozták és javították át, számos új éneket írtattak be. Összesen 379 ének van az imakönyvben.

Az 500 oldalas, finom, erős papírra nyomott, izléses, egész vászonkötésű imádságos és énekes-könyv ára 120 leu.

Kapható Nagyváradon az **ŐRSZEM** könyvkereskedésben. Viszonteladóknek kedvezmény.

Szent László Könyvnyomda R.-T.

Oradea (Nagyvárad)
Strada Regele Carol II. 5.

*

Ujjonnan berendezett
könyvnyomdánk
jutányos árak mellett
elvállal mindennemű
könyvnyomdai munkát
ízléses kivitelben

*

Könyv * plakát * ujság

Most jelent meg a

Katholikus Lexikon

II. kötet **P. Bangha Béla** szerkesztésében

magyar katolikus kulturális életnek ragyogó megnyilatkozása. A magyar könyvpiac igazi büszkesége. Ilyen típusu, ilyen sokoldalú Katholikus Lexikon, mely így egyesítene a tudományos értéket a gyakorlati kezelhetőséggel, az alaposágot és egyetemességet a közérthetőséggel, még a művelt külföldön sincsen.

Erdély területén megrendelhető az **„ERDÉLYI LAPOK”** kiadóhivatalánál
Oradea, Str. Regele Carol II. No. 5.

Ara részlettelítésre Lej 3.000, négyes részletekben! Részletek az egyes kötetek vétele után fizetendők.

Előre való fizetés esetén csak L 2.500

Puha-ólmot

állandóan vásárol

a **Szent László-nyomda**
Strada Regele Carol No. 5.